

СТУДЕНТСКА АСОЦИАЦИЯ ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ
НА МЕЖДУНАРОДНИТЕ ОТНОШЕНИЯ

Международен наблюдател

списание

Брой 1/2017

Авторско право© 2017 от Студентска Асоциация за Изследване на Международните Отношения (САИМО)

Всички права запазени.

Дизайн на корица: Георги Десполов

Никоя част от това списание не може да бъде възпроизвеждана под каквато и да е форма или по електронен или механичен начин, включително системи за съхранение и извличане на информация, без писмено разрешение от автора. Единственото изключение е за хора, които могат да цитират кратки откъси в прегледа.

Позицията на авторите е лична, а не на Студентска асоциация за изследване на международните отношения.

САИМО

Посетете сайта ни www.saimo-bg.org

Публикувано в България

Първо публикувано: Ноември 2017
от САИМО

ISSN 2535-1370

Copyright © 2017 by International Relations Research Student Association (IRRSA)

All rights reserved.

Cover design by Georgi Despolov

No part of this book may be reproduced in any form or by any electronic or mechanical means including information storage and retrieval systems, without permission in writing from the author. The only exception is by a reviewer, who may quote short excerpts in a review.

The position of the authors is personal, not the International Relations Research Student Association.

IRRSA

Visit our website at www.saimo-bg.org

Published in Bulgaria

First published: November 2017
by IRRSA

ISSN 2535-1370

Съдържание

- 1. Мястото и позициите на Швеция в Европейския съюз.**
Патрисиа Симеонова.....стр. 5
- 2. Сценарии за стабилизация на ЕС и справяне с бежанската вълна – доколко са реализуеми?**
Изабела Лазова.....стр. 11
- 3. Отношенията между Европейският съюз и Турция в разгара на бежанската вълна.**
Елизабет Никова.....стр. 19
- 4. Тероризмът- военен или полицейски отговор (цели, противници и средства на терористите, предписания).**
Яница Серафимова.....стр. 28
- 5. Враговете на демокрацията.**
Илиян Крумов.....стр. 36
- 6. Тероризмът и радикализацията на младите хора. Заплахи и рискове за България.**
Изабела Лазова.....стр. 43
- 7. Анкета 1: Изборни права**
Работна група анкети.....стр. 53
- 8. Анкета 2: Председателство на България на Съвета на ЕС**
Работна група анкети.....стр. 56
- 9. Анкета 3: 10 години от членството на България в ЕС.**
Работна група анкети.....стр. 58

Автори в този брой

Патрисиа Симеонова - бакалавър по Международни отношения, магистратура International Development Studies + Business Studies в Дания, Интереси - Външна политика на страните от ЕС, Скандинавски страни - особености и външна политика, risk management, E-mail: patirisiasimeonova1@gmail.com

Изабела Лазова - IV курс, специалност Международни отношения, Интереси - стратегически политики в областта на сигурността и отбраната и отношения между балканските държави в периода по време и след Студената война, E-mail: izabelalazova@gmail.com

Елизабет Никова - IV курс, специалност Международни отношения, Интереси - международна сигурност E-mail: elizabethnikova@abv.bg

Яница Серафимова - I курс магистратура Международни отношения и интеграционни процеси в Евразия, Москва, Интереси - дипломация и международни отношения, E-mail: yanica_94@abv.bg

Илиян Крумов - IV курс Международни отношения, Интереси - Международна и национална сигурност, геополитика, социална психология, управление на конфликти, външна политика на САЩ, външна политика на Китай, E-mail: krumoviliyan@gmail.com

Работна група на САИМО „Анкетите“ - През академичната 2015-2016 година, група студенти от втори курс Мирослава Загорчева, Стефка Първанова, Антония Папазчева и Габриела Петрова се заинтересуваха какво мислят колегите им по важни геополитически въпроси като изготвиха анкети. Получените отговори след всяка анкета бяха обработени и предоставени отново на студентите за да получат обратна връзка от анкетирането.

Мястото и позициите на Швеция в Европейския съюз

Европейският съюз е обединение от държави, в което водещ мотив е единството, но за да бъде то разбрано напълно е важно да сме наясно със специфичното и отличаващото във всяка една от страните членки. Швеция е държавата, която може би при своето споменаване предизвиква асоциацията за образец за социална политика. Често бива представяна в медиите като държава, която обръща изключително внимание на гражданите и търси решения на обществени проблеми от всякакво естество като например равенство между половете. Идеите в политически план кореспондират с бързоразвиващата се обстановка и са до голяма степен иновативни. Същевременно са съчетани със спазване на класически норми, за да се гарантира благоденствието на гражданите. Заедно с това динамично развитие страната не губи стабилните си позиции по ключови позиции и е готова да ги защити на международната сцена. И въпреки това на пръв поглед може да изглежда някак отдалечена от „горещите събития“ в Европейския съюз, най-вече заради дългогодишната си политика на неутралитет и необвързване, но, ако се вгледаме по-дълбоко в актуалната външната политика на страната, откриваме точно обратното - държава желаеща не само да е част от политиката на ЕС, но и да взема дейно участие в създаването и. Швеция е страна, която поставя акцент върху хуманното отношение и спазването на човешките права независимо от обстоятелствата и това е винаги неизменна част в предложенията, които държавата предлага за бъдещото развитие на съюза.

Присъединяването на Швеция към Европейската общност се случва на фона на мащабни събития, както за съдбата на страните от Европа, но и за баланса на силите в света. Разпадането на Съветския съюз и преобразуването на Европа, премахването на необходимостта от придържане към блокова необвързаност, отварят пътя на Швеция за заявяване на позиция си в Европа¹. Самото включване към ЕС се случва поэтапно и чрез доста дебати на вътрешнодържавно ниво. За разлика от много държави, които в началото на присъединяването си още се опитват да догонят „стандартите“ на ЕС и постоянно правят промени в законодателството си, шведското правителство дава заявка за дейно участие в създаването на нови програми в ЕС – пример затова са програми за трудова заетост. За

¹ „Швеция от наченките до наши дни“, Йорг-Петер Финдайзен.

кратко време успява да превърне столицата си Стокхолм в център за важни политически срещи и да постави нови приоритети в дневния ред и да постигне ключови за външната си политика споразумения. В наши дни държавата изразява позицията си и опорните точки, по които да се работи в съюза във всека официална стратегия на страната. Основните задачи, поставени от Швеция са единна политика, за да се насърчи икономическия растеж и заетостта на гражданите на ЕС. Тази цел също ще допринесе за икономическо, социално и териториално обединение и най-вече премахване на пречките пред добре функциониращ единен пазар. Тази политика на кохезия заляга като основна за страната и по този начин оказва огромно значение за развитието на ЕС, защото сама по себе си е дългосрочна политика и предвижда мобилизирането на много ресурси.

Едно от направленията, което остава приоритетно за Швеция и в днешни дни е опазването на природата и околната среда. За страната това е едно от най-големите предизвикателства на модерното време и изисква действия на национално, регионално и глобално ниво. Именно затова този проблем е един от първите, по който Швеция инициира постигането на споразумение още през 2001г. Целта на тези договорености са по-стриктни правила за опазването на околната среда в Европа. Благодарение на Швеция се създават поредица от закони, които трябва да се спазват от всички държави членки и да допринесат за по-приятни климатични условия. Страната продължава да поддържа тази тема като приоритетна във всеки свой доклад или изказване в ЕС. В свое изказване външният министър на Швеция казва: „Ние сме първото поколение, което може да се справи с крайната бедност и последното, което може да спре промените в климата“. Шведското правителство дава и една много интересна теза за войните, разпространението на болести и бедността като посочва, че те са следствие от бездействието на страните срещу промените в климата. Решенията, които се предлагат са намаляване на вредните емисии и обединяване на цялото общество около сериозността на проблема. Ако това се случи ще се достигне до развитие на технологиите свързани с производството на зелена енергия с цел да се понижи зависимостта от използваните до момента горива. В същото време събъждането на един такъв сценарий ще доведе до развитие в много други технологични отрасли и услуги, така че да бъдат по ефективни. Това е идея, която си поставя за цел да промени досегашните производствени модели на работа, за да бъде налице устойчиво развитие и по-добро бъдеще. Страната инвестира много ресурси в използването на зелена енергия, съчетан с природосъобразния

начин на живот на гражданите (придвижване с колела, рециклиране и др.), който може да бъде приеман не само като позиция на страната, но и като добър пример за останалите страни членки, които се борят със същите проблеми.

С присъединяването си към ЕС, Швеция, заявява желанието си да засили важността на Балтийския регион в Европа, но и дава заявка, че няма намерение да се затвори само в Северния съвет. Израз на тази политика е съдействието, което Швеция оказва за разширяването на съюза на изток. Като условие и критерии за приемането на нови членки, страната издига, активността и готовността на страните да приемат и въведат „общите достижения на общността“. Тези клаузи са толкова важни за Швеция, защото те са в основата на външната политика, която поддържа. Външният министър на страната в едно от последните си изказвания тази година заявява, че един от шведските приоритети е активността и страната „да не бъде просто една северна страна“. Доказателство за този подход е участието в съставянето на глобалната стратегия на ЕС и тясното обвързването с всички процеси около разработването и. Чрез тези си действия Швеция става въплъщение на идеята, че обединението на различни страни ще повиши компетентността, креативността и опита на цялата популация на ЕС. Също и по този начин ще има възможност да се действа на по-глобално ниво върху проблеми засягащи липсата на работни места, демографските проблеми, защото потенциала и опита на вземащите решения ще е по-голям. Заедно с това ще се развие и по-конкурентоспособна среда, която ще доведе и до по-голямо развитие на пазара и размиване на различията в заплащането в различните страни.

Швеция е една от малкото страни в ЕС, която изцяло подчинява, както вътрешната, така и външната си политика на спазването на човешките права, законите и дипломатията като способи за решаване на международни кризи. Швеция осъжда всяко нарушаване на международното право, пример за това е анексирането на Крим и реакцията на страната, която и до днес осъжда руските действия. Шведската политика, дълбоко критикува всякакви военни действия и все още запазва неутралитет и се въздържа от военна намеса където и да е за разлика от други държави членки. Страната не приема, не само военните намеси, но и терористичните действия и по-точно ги определя като удар по демократичните принципи и сигурността на обществото. Като способ за решаването на конфликти от всякакво естество правителството на Швеция издига споделената отговорност. Темата за

отговорността между държавите в ЕС е изключително приоритетен за Швеция, тъй като политиката, която държавата води за социална отговорност и помощ на всички хора в необходимост води до изтощаване на ресурсите на страната и колапс на икономиката. Политиката на страната до голяма степен контрастира на политиката на други страни, тъй като Швеция например със своя прием на бежанци се е превърнала в един своеобразен бастион на толерантността, докато други страни затварят границите си. Именно липсата на единна политика е един от параграфите, по който Швеция се опитва да постигне промяна, защото за страната начинът за просперитет е единството и законите, които да бранят това единство. Позицията на страната за споделянето на отговорността, спазването на човешките права и защитата на демокрацията, може да бъде обобщена в един цитат: “ние не можем да допуснем ситуация, в която някой страни купуват одеяла, а други инвестират в бодлива тел. Швеция ще продължи да се застъпва за мир и свобода.”

Безспорно обаче позицията на Швеция за равенството между половете и то на ниво външна политика и политика на ЕС е най-специфичното и отличаващото. Швеция е първата държава, която премахва 10% праг на жени в политиката още през 50-те години на 20-ти в. Две основни организации се занимават за спазването на законите за дискриминация. На първо място всички работодатели трябва активно да преследват конкретни цели за насърчаване на равенството между мъжете и жените. На второ място, законът забранява дискриминацията и задължава работодателите да разследват и предприемат превантивни мерки срещу всякакъв тормоз. Шведското правителство се стреми да гарантира, че властта и ресурсите се разпределят справедливо между половете, както и да се създадат условия, които дават жените и мъжете на същата сила и възможности. Държавата изминава дълъг път докато се установи равенство между двата пола на работното място. Обръща се изключително внимание и на еднаквото оценяване на труда между половете. Страната се стреми да намали възможно най-много разликата в заплащането, което от своя страна би било най-голямото доказателство за равенството между половете. По данни на ОИСР разликата в Швеция е 15.13% при средни стойности около 22%.² Все още Разбира се, е важно да отбележим, че това е един доста дълъг процес и преход, който държавата се е заела да направи в името на по-добро бъдеще за своите граждани.

² <http://stats.oecd.org/index.aspx?queryid=54742>

Външният министър на страната Маргот Валстрьом, още с идването си на власт продължава тази линия като се опитва да я пренесе и в ЕС. На публична лекция от 14.03 в Брюксел тя говори за международния потенциал на равенството между половете, за ролята на жените в мирните преговори и предотвратяване на конфликти и за отговорността на ЕС за насърчаване на равенството между половете. - „Да го кажем просто повече жени- повече мир“ - Подчинени на феминистката външна политика стават дори и глобални проблеми като войната в Сирия. Според Швеция, ако не се включат жени в разговорите за страдащите хора в Сирия, то няма как да се стигне до успех. Правителството в Швеция дори работи по въпроса да доведе сирийки в Женева, за да са сигурни, че тяхното мнение ще бъде изслушано и взето предвид. Самата Марго Валстрьом съобщава че всеки общува по skype със сирийки, за да се опита да им окаже подкрепа по всеки възможен начин. Според нея жените не бива да се изключват от каквито и да е преговори, защото все пак са половината от населението и техните интереси трябва да бъдат представени. Чрез прилагането на по-дълбок и систематичен подход феминистката политика ще се развие до такава степен, че постигнатите резултати ще благоприятстват за засилване на човешките права и представителство на всички жени и момичета, не само в страната, но и в ЕС.

Друга специфична отличителна черта на Швеция от повечето страни в ЕС е държавното управление – конституционна монархия. Една от причините за запазването на монархията като форма на управление, според много автори е спокойствието в държавата, липсата на революции, благодарение на дългогодишния неутралитет в страната в глобални конфликти като ВСВ, които рязко поляризират общественото мнение и може да се стигне до промяна на политическия режим, са причината за единодушното желание на шведите да запазят монархията. Самият монарх има само представителни функции и няма пряко участие във външната политика на страната, но това, което го отличава от останалите монарси в Европа, например в Норвегия или Дания е неговата активност най-вече инициативите за запазването и разпространяването на шведското културно наследство и прославянето на страната в световен план.

Изводът от направеното изложение за мястото и позициите на Швеция в Европейския съюз е, че въпреки отдалеченото си местоположение, страната се превръща в център и основоположник на актуалната политика на ЕС. И макар да не следва политиката си

необвързване, продължава с тази на неутралитет и по-точно като въздържане от военна намеса и издигане на законите и човешките права в най-правилния метод за решаване на конфликти. И въпреки, че в страната има политически консенсус между партиите има само една партия в опозиция, и шест, които имат единна политика, страната често е смятана за прекалено либерална и дори според някои изследвания до 2030г., качеството на живот в страна осезаемо ще се понижи, но това са, разбира се, на този етап са само прогнози, които всеки един от може на базата на различни аргументи може или да подкрепи или да отрече. Основното е, че страната предлага един по-различен политически модел, съчетаващ в себе си акцент върху равенството между половете, грижа за околната среда, устойчиво развитие. Всеки един от тези компоненти си струва да бъде разгледан и защо не дори и прилаган, ако кореспондира с общата политика на ЕС.

Източници:

„Швеция от наченките до наши дни“, Йорг-Петер Финдайзен, Издателство „Рива“

Sweden’s National Strategy for Sustainable Regional Growth and Attractiveness 2015–2020

Swedish Foreign Service action plan for feminist foreign policy 2015–2018 including focus areas for 2016, 01.12.2015

Long-term perspective in foreign and security policy creates stability, Government office of Sweden

Speech by Prime Minister Stefan Löfven at European Parliament, 09.03.2016

<http://stats.oecd.org/index.aspx?queryid=54742>

<https://sweden.se/society/gender-equality-in-sweden/>

Сценарии за стабилизация на ЕС и справяне с бежанската вълна – доколко са реализуеми?

I. Увод

В разгара на развиващата се Арабска пролет и в частност сирийската криза, ЕС бе поставен пред сериозно препятствие – бежанците. Въпреки продължителността на конфликта и огромните ресурси които бяха вложени от европейските страни във всякакви направления за справяне с емиграцията, резултатите така и не дадоха необходимата и желана обратна връзка. Напротив, ЕС е изправен пред вътрешна криза, която поставя под въпрос просъществуването му. Като че ли силната личностна роля на г-жа Меркел и провежданата от нея политика, вместо да обедини европейските лидери и граждани, тя ги накара да търсят собствен път за спасение. В резултат, Великобритания реши на референдум да излезе от ЕС, засилиха се крайно десните фракции, а някои държави от Шенген възстановиха контрола по границите си.

Въпреки сложността и многоаспектността на кризата, ще очертая/изложа няколко сценария за решаване и излизане от кризата, като по никакъв начин, предвид нивото на специализацията ми и обхвата на проблематиката, не претендирам за безпогрешност.

II. Сътрудничество

- **Ниво ЕС:**

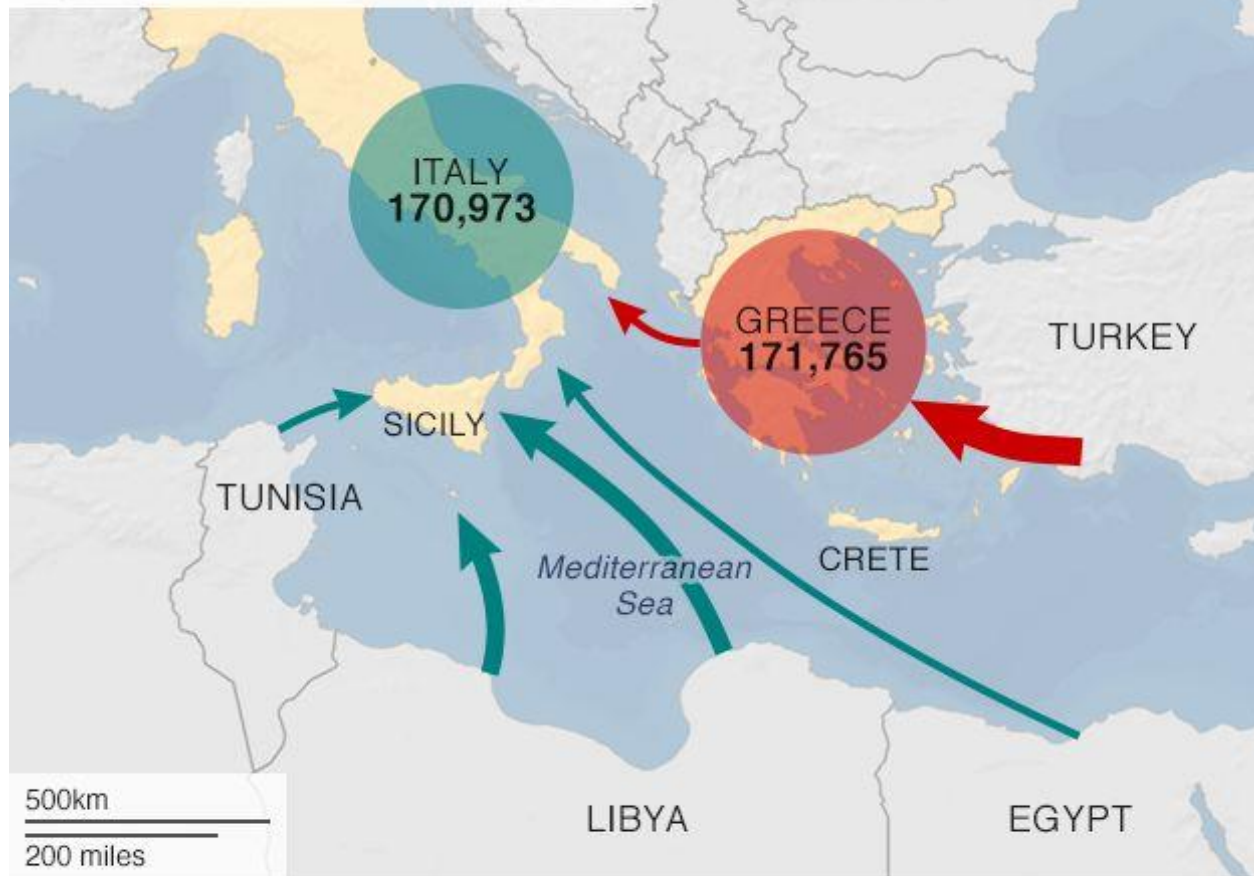
В ЕС потока от емигранти основно минава през две държави: Италия и Гърция. Съгласно Дъблинския регламент, на всеки постъпил бежанец на територията на ЕС, трябва да му бъде разгледана молбата за закрила и статут, като първата държава в която той влезе е отговорна за тази процедура, като също така трябва да му бъдат снети отпечатъци. Поради тази причина най-големия поток минава предимно през Гърция и Италия през Средиземно море, като държави с външна граница на съюза, най-близо до Близкия Изток и блажената Германия.

Migrant arrivals in Europe by sea, 2016

Total arrivals by sea 2016: **347,709**

Main routes

- Central Mediterranean
- Eastern Mediterranean

Поради огромния бежански поток, не добре подготвената система за прием и настаняване от страна на ЕС, не достатъчно добрите хуманни условия и желание, Дъблинските споразумения не функционират. Популяризира се пазара на трафикантите, които нелегално прекарват емигранти през границите често натоварени по 30-40 човека в малка надуваема лодка, която не винаги стига до отсрещния бряг или биват придружени и изоставени в някоя гора.

Истината е, че споразумението от Дъблин е ликвидирано. Въпроса е, какво ще го замести? Беше прокарана идеята за "квотния принцип", като тя срещна сериозен отпор от Англия, Унгария, Естония, Словакия, Румъния и др., Официалната позиция на България, представена от външния

министър г-н Митов беше, че България е твърдо против, тъй като той не би могъл да функционира. Интересно е да се отбележи, че само 4-5 месеца преди това изказване, г-жа Бъчварова сподели убедено в Съвета на ЕС, как България държала много на квотния принцип и то със задължителни квоти. Решението не беше намерено посредством квотния принцип, макар поставените критерии и ядрото на квотния принцип да покриват напълно ценностите на ЕС: свобода, равенство, единство, сигурност и солидарност.

Въпросните фактори по които биха били разпределяни емигрантите на база квотния принцип са: БВП, броят на населението, нивото на безработицата и броя на вече приетите кандидати за убежище. Причината поради която някои страни не желаят прилагането на квотния принцип е, че ако бъде приет, много държави които в момента не са засегнати или са отдалечени както географски, така и политически от случващото се, ще имат основна роля в приемането на бежанци.

За развитие на борбата с емигрантите ЕС прави усилия в няколко направление, като си поставя за цел:

- Утрояване на капацитета и ресурсите за съвместните операции на Frontex — „Тритон“ и „Посейдон“, през 2015 и 2016 г.;
- Нова концепция за „гореща точка“: с координацията на Комисията EASO (European Asylum Support Office), Frontex и Европол ще работят на място в държавите членки с външни граници на Съюза с цел бързо идентифициране, регистриране и снемане на пръстови отпечатъци на пристигащите емигранти, и координация на завръщанията.;
- Мобилизиране на допълнителни 60 млн. EUR спешно финансиране за държавите членки с външни граници на Съюза.;
- Схема за презаселване на стойност 50 млн. EUR за прехвърляне на 20 000 лица в Европа по безопасен и законен начин.;
- 30 млн. EUR за регионалните програми за развитие и закрила, като се започне от Северна Африка и Африканския рог през 2015/2016 г.;
- Обединяване в Европол на информацията с принос от всички агенции на ЕС, за разбиване на престъпните мрежи. Frontex и Европол следва да разработят профили на плавателните съдове, които трафикантите могат потенциално да използват.;

- Операции по линия на общата политика за сигурност и отбрана (ОПСО) в Средиземно море за залавяне и унищожаване на плавателни съдове.

За жалост, Европа и в частност ЕС има и други проблеми, като излизането на Великобритания от ЕС, конфликта в Украйна, отношенията с Русия, икономическата криза в Гърция, надигане на десните и крайно десните слоеве в обществото и частичното им проектиране на политическата сцена, тероризма, социално и икономическо неравенство. Бързия и количествен приток на бежанци, а в последствие и нелегалните емигранти, поставят под въпрос Шенген. Примери за това са поставянето на граничен контрол и затягането на мерките от страна на Норвегия, Дания, Швеция, Германия, Франция, Унгария, Словакия, Словения и Австрия. В резултата на словенските контролно-пропускателни изменения, Сърбия също ограничи своите, като по този начин изолира България и Македония.

Какво е решението за ЕС ?

Затваряне на всички граници и имплементиране на система за преразпределение, настаняване, верификация и интеграция на емигрантите с определянето на бази "минимум" и "максимум". Създаване на тяло за борба с нелегалната миграция и координиран контролен механизъм/система както на външните, така и на вътрешните граници на съюза. Продължаване на сътрудничеството с трети страни. По-централизирано управление и съгласуваност по отделните звена, агенции, програми и пр.

- **По-малки регионални съюзи:**

Сигурен съм, че всеки е наясно или е чувал, че като имаш проблем или някакъв въпрос за решаване, е конструктивно да го разделиш на сегменти и да решиш последователно всеки един от тях. Затова смятам, че създаването на по-малки съюзи вътре в ЕС, би довело до по-бързо, прагматично и качествено решаване на проблема с миграцията, чрез концентриране и пропорционално разпределение на ресурсния материал.

Теория на Хартленда:

За щастие историята съществува за това, да се учим от нея и не отдавна в началото на 20в. бащата на геополитиката – Халфорд Макиндър, представя труда си за „географската ос” или още позната

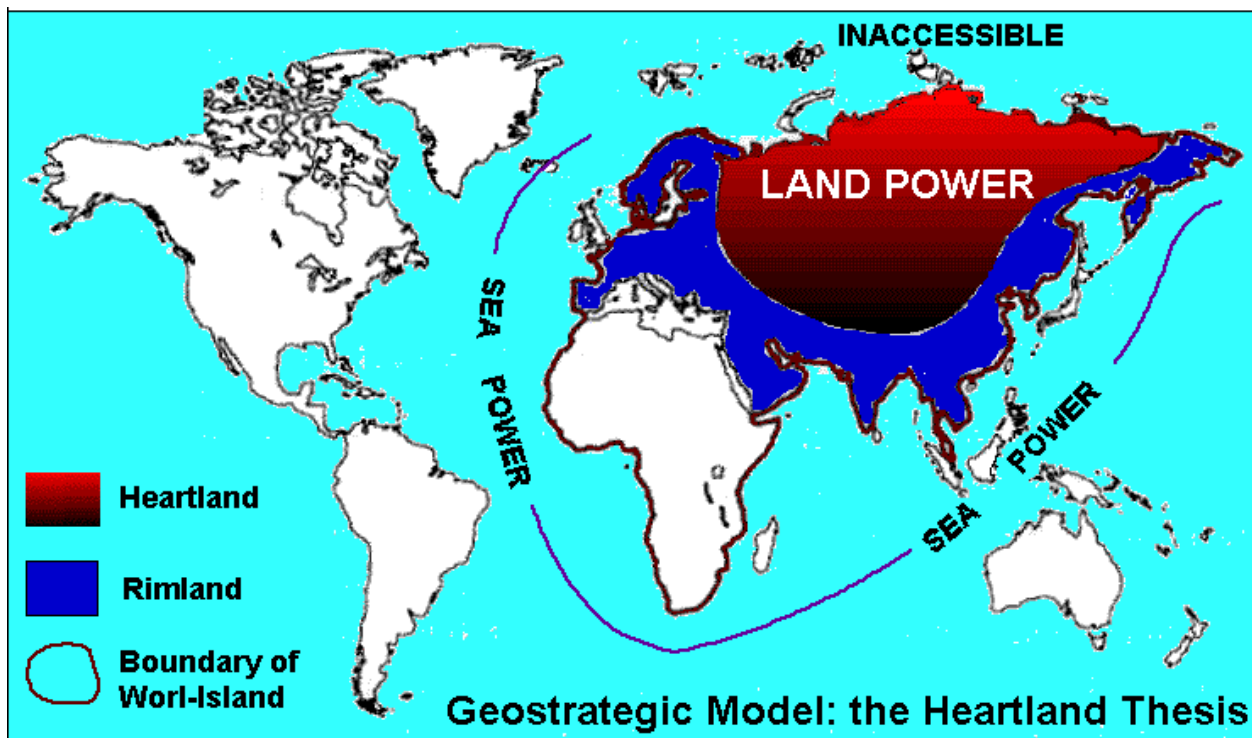
като теория на Хартленд-а. Тя разделя геополитическата карта на земята на три области - централна, вътрешен (маргинален) полукръг и външен (островен, изолиран) полукръг.

Съгласно теорията му и разделението на геополитическата карта, може да бъде имплементиран същия модел върху границите на Европа, но с обратна символна тежест. Хартленда ще е в периферията и който овладее положението там, ще овладее кризата. За тази цел Европа ще бъде разделена на няколко дъги/линии: дъга на държавите по външните граници, втора дъга/линия от държави и трета, която е най-отдалечена и слабо засегната. Това регионално разделение ще има строго определено и централизирано управление и координация между държавите включени вътре, работещо като съюз в съюза. Във всяка една от тези дъги ще бъдат определени приоритети и цели за работа, и съответно разпределени задълженията и отговорността. Този механизъм изглежда най-осъществим, поради няколко причини.

ЕС няма да се разпадне, а ще придаде правомощията си на по-малки формирования в самия него, като по този начин разпредели огромния товар който носи. По този начин ще се стимулира политическото израстване на някои държави, колкото и да не им се иска на Великите сили.

Втория фактор който облагодетелства този сценарий е съществуването и функционирането на няколко такива регионални сътрудничества. В момента се извършват съвещания и дебати по миграционната политика, но са ограничени от към практическа дейност.

Третата причина която подкрепя идеята е възможността по този начин да се развие бъдещата европейска политика отговаряйки на новите политически нужди на ЕС.

*<https://birminghamwarstudies.wordpress.com/tag/mackinder/>

Регионални съюзи на база историческо-културна идентичност и регионални интереси/заплахи:

Друга възможност за регионално сътрудничество и поемане на кооперативна отговорност е създаването на съюзи по културно-историческа идентичност и общи регионални интереси/заплахи. Такъв модел може да представлява регионалните деления като: ЮИЕ, ЦИЕ, Пиренеи, Балтика, Вишеградска четворка, Балкани и пр. По този начин на база съседството, историческо-културната традиция и общи регионални проблеми, държавите ще си сътрудничат и работят единно по мигранционната криза в духа на конструктивизма. Ще се стесни кръга на работните групи и ще има по конструктивни и наременно предприети действия и решения.

Разбира се този сценарий не е от най-реализуемите, тъй като това предвещава разпадането на ЕС, спад на влиянието от страна Великите сили и по-точно европейските такива.

Също така има голяма историческа натовареност и затихнало напрежение между голяма част от държавите, които биха формирали регионалните съюзи.

III. Спасяване по единично

Сценария „спасяване по единично” предполага всяка държава да се води според националната си стратегия в областта на миграцията, убежището и интеграцията. Той ще даде възможността на всяка държава да преформолира националните си интереси и да заеме самостоятелно място на европейската и международна сцена. Сценария предлага два подсценария.

Първия подсценарий ще доведе до временно несъстоятелство на ЕС и евентуално бъдещо разпадане, което от своя страна крие много икономически, политически и военни кризи. Те ще са резултат от ролята на рационалния актьор борец се за националните си интереси, при което ще излезем от сферата на колективната сигурност и проекта на Кант за „вечни мир”, заменяйки го с националистическа мултиполярна Европа. Има множество спящи конфликти, които са съдържани в основни линии, само заради общото тяло на ЕС. Веднъж бъде ли разчленено, то историческата памет, настоящите и бъдещи геополитически, вътрешнополитически и външнополитически интереси ще вземат превес и реорганизируют статуквото. Този подсценарий ще е анахронизъм на човешката еволюция. Той ще върне Европа на ценностната и идеологична основа от 17 – 18в. и началото на 19в.

Втория подсценарий поставя държавите отново като индивидуални играчи, но този път ги разглежда с историческото наследство на социалния конструктивизъм. Всички актьори ще се справят сами с бежанската криза, стремящи се към най-рационалните и прагматични решения без да засягат добросъседството и отношенията с останалите актьори. Сценария може да бъде определен като идеалистичен, тъй като не би било нужно да се стига до разделение и разпад на ЕС, ако държавите считат за редно да бъдат солидарни, честни, толерантни една към друга. А може да бъде временна раздяла в момент на криза и вътрешногрупов конфликт, след което да се поеме отново пътя на всеобщия просперитет, единство и задружие, но вече с обеща на ухото от изневярата и несъвършенството на изградената от тях система.

IV. Заключение:

Предвид представените сценарии в Бялата книга за бъдещето на Европа и подписаната декларация от Рим, Европа ще следва пътя „Правим много повече заедно“. Дали, той ще е ефективен и даде

желания резултат, само времето може да покаже. Сега остава да участваме повече и да се надяваме, майката и бащата на ЕС, да водят по правилния път своите деца.

Изложените от мен сценарии също могат да бъдат включени в общата визия на ЕС, но ще трябва да се повери по-голяма отговорност и доверие, във всички държави – членки.

"Седем пъти мери, веднъж режи!"

„Съединението прави силата”

V. Библиография:

http://europa.eu/european-union/index_bg

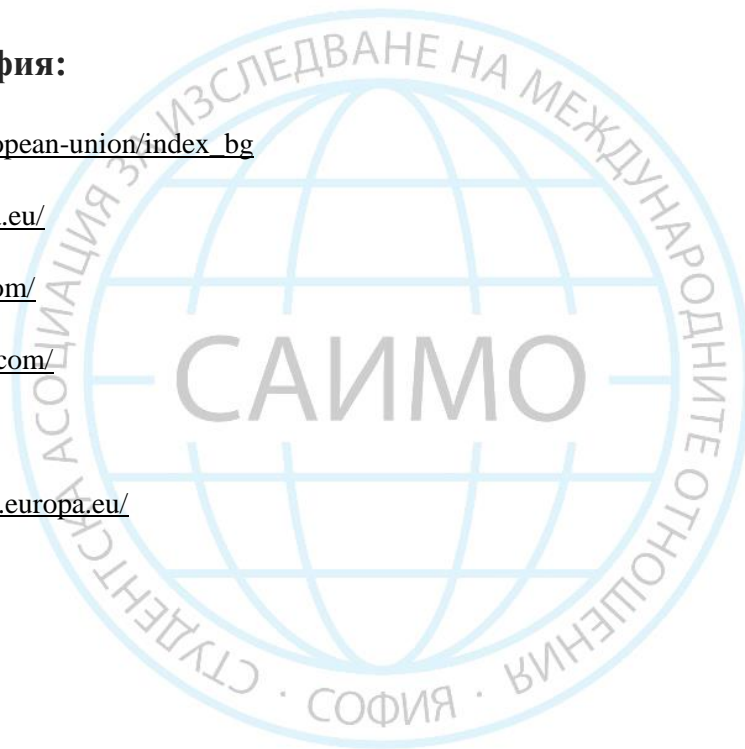
<http://frontex.europa.eu/>

<http://thediplomat.com/>

<http://foreignpolicy.com/>

<http://www.mfa.bg/>

<http://www.europarl.europa.eu/>

Отношенията между Европейският съюз и Турция в разгара на бежанската вълна

Отношенията между Европейският съюз и Турция винаги са били доста деликатен въпрос. Турция получава статут на страна-кандидат още през далечната 1999 година, а преговорите започват през 2005 година. За този период от време се водят някакви преговори, след това те се замразяват, отново се отварят и така стигаме до днес. През това време се водят дискусии в съюза дали Турция да бъде приета като пълноправен член или не. Европейските държави са крайно разединени по този въпрос. Тук не може да бъде пренебрегнато мнението на България, имайки предвид нейните отношения с Турция и общото им историческо минало. На 18 май 2015 година е проведено заседание на Съвета за асоцииране ЕС – Турция в Брюксел, с цел да се преразгледат: отношенията между страната и Съюза, процеса по присъединяване и външно-политическия диалог между тях по въпроси от общ интерес, като акцентът е поставен върху Сирия и Ирак.³

ЕС има амбиции да бъде глобален играч на международната сцена и за целта е необходимо да бъде и важен фактор на регионално равнище, което непосредствено засяга въпроса с Турция. Но какво иска да постигне ЕС спрямо южната съседка: да бъде стратегически съюзник или част от европейското семейство? Всяка страна, заявила желанието си да стане част от европейската общност трябва да приеме политическите норми и ценности на съюза, които са заложили в Копенхагенските критерии за членство. Процесът сам по себе си е технически и се изразява в преговори по главите от европейското законодателство и политики.

Въпросът за членство остана на по-заден план, заради бежанската вълна, идваща от Сирия, Ирак и Афганистан. Гражданската война в Сирия бе само повод, от който се възползваха и граждани на други държави, които очакват да намерят по-добър живот в някоя страна от европейския континент. Войната в Сирия започва през март 2011 година, първоначално като демонстрации, насочени против управляващата партия Баас и президентът Башар Асад. В следствие на избухналата гражданска война, голяма част от

³ Турция – Съвет на ЕС

населението започва да напуска страната, в търсене на по-добър живот. Така започва преселването им към Европа, като до момента по данни на Върховния комисариат на ООН за бежанците, техният брой е над 4 млн души, като най-много от тях са приети в Турция, Ливан, Гърция, Сърбия, Австрия и Германия. Различните воюващи формирования в границите на Сирия, станаха предпоставка и за организиране на религиозни терористични групировки, които разпространяват мюсюлманството и искат да го наложат като световна религия.

В началото на събитията, Европейският съюз приветстваше бежанците, обещавайки им помощ и възможности за интеграция, но техният брой постоянно расте и се оказва, че Съюза не може да се справи с потока от хора, навлизащи на територията му. Турция, от своя страна като, имаща обща граница с воюващата Сирия, също приема голям брой бежанци. В хода на тези събития, турското правителство съумя да се възползва от ситуацията. Техните условия бяха свързани с подновяване на преговорите за членство, премахване на визовия режим за турски граждани и искания за финансова подкрепа за справяне с бежанската вълна, като в замяна те трябва да спрат притока на нови мигранти.⁴

През март тази година ЕС и Турция достигнаха до съгласие относно актуалния въпрос. Първият въпрос е за връщането на новите мигранти от гръцките острови, обратно в Турция, считано от 20 март 2016 година. Те ще бъдат под международна закрила, в съответствие с международните стандарти, а разходите по тяхното пътуване ще бъдат за сметка на ЕС. Втората точка от споразумението е за преразпределение, т.е. за всеки сириец, върнат от гръцките острови в Турция, ще се пуска по един сириец в ЕС, като с предимство ще бъдат тези, които не са се опитали да влязат в територията на Съюза по незаконен начин. Поради разногласията между държавите в ЕС, този механизъм ще се прилага до достигане на 72 000 души. Следващата част от споразумението е либерализацията на визите за турски граждани, като за постигането ѝ, турското правителство трябва да изпълни 72 критерия. Четвърто, ЕС предоставя финансова помощ в размер на 3 милиарда евро и евентуално отпускане на още 3 милиарда евро до 2018 година за близо 3 милиона бежанци, пребиваващи на територията на Турция. И накрая, разбира се, е поставен въпроса за членство. Европейските държави и този път не са единодушни, Кипър е против

⁴ ЕС няма план „Б”, ако Турция пусне бежанците

подновяването на преговорите, заради разделянето на острова и окупирането му от Турция. Но в хода на процесите се достигна до консенсус и до подновяване на преговорите с отварянето на глава 33 за бюджетните въпроси.⁵

Сключеното споразумение влиза в сила, но някак не работи, според предвиденото. Турският президент Реджеп Тайип Ердоган използва и най-малкия повод да предупреди ЕС, че той държи мигрантите и може да отвори границите към Европа, заливайки я с милиони бежанци и нарушавайки споразумението. В случая, той може би наистина е в по-изгодна ситуация, но на фона на преговорите за членство, подобно средство за принуда и оказване на натиск би било предпоставка за създаване на излишно напрежение между преговарящите страни.

Вечерта на 15-ти срещу 16-ти юли в Турция бе направен опит за военен преврат, който беше неуспешен. Групировка наричаща себе си „Съвет за мир в родината“ блокира мостовите над Босфора в Истанбул, превзема националната телевизия и обявява, че е осъществил преврат, и че висшето държавно ръководство е арестувано. Оказва се, че това е блъф и превратаджиите са арестувани. На пръв поглед изглежда, че това е чакан повод за започване на чистка в армията, която преминава и в съдебната система. Появяват се и различни конспиративни теории, например, че превратът е инсцениран, с цел управляващите да затвърдят властта си. Независимо от подбудите за осъществяването на преврата, обаче събитията в Турция привлякоха вниманието на всички държави.

Именно настъпилата чистка, подтиква несигурността у държавите от ЕС и усложнява продължаването на преговорите за членство. Държавите от ЕС са отново разединени, тревожени от вътрешната политика на Турция, която от своя страна използва бежанците като коз срещу тях. И така влизаме в един порочен кръг от който трудно можем да намерим изход.⁶

През последните седмици все по-често се говори за поредното замразяване на преговорите, но този път ролите са обърнати и Турция е тази, която диктува нещата, което не се харесва на представителите на ЕС. След приемане на резолюцията за спиране на

⁵ ЕС и Турция се споразумяха за бежанците

⁶ Как се разви опитът за преврат

преговорите от страна на Съюза, турския президент заяви, че с този акт, ЕС подкрепя терористичните организации, обръщайки гръб на държава, намираща се в непосредствена близост до Иран и Сирия, бореща се срещу тероризма. Като отново заплаши, че ще отвори турските граници към Европа. Германският канцлер Ангела Меркел, призна, че ЕС няма план за действие при такова развитие на събитията. Тя поясни, че спазването на споразумението е в интерес и на двете страни, но според изказванията на турския президент, това може би не е съвсем така.

Председателят на Европейската комисия – Жан-Клод Юнкер, наскоро заяви, че споразумението с Турция дава резултати и за двете страни и не трябва да бъде спирано. На 13 декември на среща на европейските министри бе направен опит за постигане на единодушие по въпроса за преговорите с Турция за членство в ЕС, но австрийският министър изрази безпокойството си относно състоянието на правата на човека и върховенството на закона в южната страна. С този мотив преговорите бяха замразени от страна на Австрия.⁷

Има ли реално основание да сме притеснени, ако Ердоган наистина изпълни заканите си? Възможно ли е събитията от 2014 година да се повторят? През лятото преди две години, на територията на ЕС всеки ден влизат над 10 000 души. Днес техният брой е намалал значително. Сега държавите са много по-подготвени и биха могли много по-бързо да реагират при кризисна ситуация. От друга страна голяма част от износа на Турция е към страни от ЕС. Нарушаването на споразумението от страна на Турция, ще доведе до прекратяване на преговорите за членство, охлаждане на отношенията и дори до прекратяване на търговските връзки, което постави страната в много неизгодна ситуация, тъй като голяма част от продукцията в Турция се изнася именно в ЕС.⁸

Събитията от последните седмици, също могат да се развият в нежелана посока. Двата атентата, извършени на територията на Турция могат да дебалансируют обстановката вътре в страната, което да рефлектира и във външната ѝ политика. Първият атентат от 10 декември, е извършен в близост до стадиона Водафон-Арена. Смята се, че целта са били

⁷ ЕС обсъжда отношенията с Турция

⁸ Ако Ердоган пусне бежанците

протестиращите полицаи. Вторият атентат се случва седмица по-късно – на 17 декември, насочен срещу автобус, който превозва военни служители.⁹

Междувременно в седмицата между двата атентата в Турция, сирийският град Алепо беше освободен и върнат под управлението на правителството. Близко 80 000 бежанци са поели пътя към обратно към Сирия, а Турция се ангажира с изграждането на лагер за тези хора.¹⁰ И само няколко дни по-късно, убийството на руският посланик в Турция на 19 декември, отново привлече вниманието на света. Убиецът е бивш турски полицаи, който твърди, че това е отмъщение за Алепо. Както знаем статута на посланиците е много особен, още от Средновековието се е утвърдило разбирането, че те са пратеници на владетели на територията на друга държава и тяхната личност е неприкосновена. Убийството на такъв човек, най-малкото може сериозно да навреди на дипломатическите отношения между две държави и да бъде тълкувано по различни начини. Но този случай не такъв. Държавните глави са единодушни в мнението си, че това ще заздравя отношенията между тях в борбата с тероризма.

Германия, като една от водещите страни в ЕС, е важен фактор за формиране на политиките на съюза. Смятана за виновник за Втората световна война, в германската нация е насадено чувство за вина, което продължава да се проявява и до днес. С избухването на войната в Сирия и започването на бежанските вълни, управляващия елит подкани хората, бягащи от войната и напускащи своите домове, да дойдат в Европа, обещавайки им помощ и възможности за интегриране в европейските общества. Това звучи добре на теория, в началото изглеждаше, че всичко е под контрол. С пристигането на все повече хора, тромавия процес при установяването и получаването на статут на бежанец, започна да се изчерпва и тяхното търпение. Имаше случаи на кражби, безредици, нападения срещу местното население, протести, които повишиха напрежението между двете общности.¹¹

Според проучване, направено през лятото, немското население е против сключеното споразумение между ЕС и Турция. Интервюираните настояват за спиране на финансовата

⁹ Пак кръв в Турция: Автобус се взриви в град Кайсери

¹⁰ Добрата новина: Бежанците побягнаха от Европа към Турция и Сирия

¹¹ Европейски съвет Съвет на ЕС: Турция

помощ към южната съседка на съюза и замразяване на преговорите за членство. Въпросът обаче, е вслушва ли се управляващият елит в общественото мнение? В средата на месец декември, немското правителство съобщава, че Германия е готова да приеме още 1 600 бежанци и да се подготви за приемането на още 13 500.¹² *1 Наистина ли ще се осъществи това, все още е рано да се каже. Атенатът извършен в Берлин на 19 декември, по последни данни от афганистански гражданин, на Коледен базар, взе живота на няколко души, а ранените бяха десетки. Това събитие поражда много въпроси, например: как ще реагира немското общество, на прага на коледните празници? Ще се вслуша ли политическият елит в гласа на неговите избиратели? До кога ще продължи толерантността и търпението на немските граждани?

Наскоро германският министър по европейските въпроси заяви, че Германия е готова да предостави политическо убежище на турски граждани, които са преследвани в родината си и биха могли да бъдат обвинени в опита за преврат в Турция през лятото. Аргументите на Михаел Рот са, че Германия е космополитна държава отворена за хора, преследвани по политически причини. Реакцията на президента Ердоган след преврата, противоречи на европейските ценности, а евентуалното връщане на смъртното наказание ще прекрати всякакви следващи преговори за членство в ЕС.¹³

Също така важно да споменем и факта, че през 2017 год. предстоят парламентарни избори в Германия. Поражда се въпроса, дали сегашният канцлер – Ангела Меркел има намерение да се кандидатира отново, или ще предаде щафетата на някой друг. Според социологическите проучвания, направени сред германското население, съществува разделение, но до момента, по-голямата част подкрепят сегашния канцлер.¹⁴ В крайна сметка, наблюдаваме едно разминаване между това, което правят управляващите, и това, което искат гражданите. Населението се обявява против споразумението между ЕС и Турция, но управляващите сякаш не чуват това. Те продължават да защитават своите тези, вероятно преследващи свои цели. При тази политика на канцлера, кандидатурата ѝ за

¹² След големите обещания Германия готова да прибере 1600 Бежанци от Турция

¹³ Германски министър: Германия е отворена за политически бежанци от Турция

¹⁴ Ангела Меркел обяви кандидатурата си за четвърти канцлерски мандат

четвърти мандат може би ще завърши с провал, въпреки че до момента обществените нагласи са в нейна полза.¹⁵

Като цяло въпросът с бежанците и справянето с потока мигранти идващи към Европа ще продължи да бъде актуален. От едната страна е ЕС, с неговата толерантна политика на търпимост, от другата страна са европейските граждани, чието недоволство продължава да расте все повече с всеки изминал ден, докато не придобие колосални размери. И от третата страна са бежанците, всеки със собствени причини, пристигнал в Европа с надежда за по-добър живот, или да избяга от войната, или с цел да популяризира религията си. Но няма нужда да се заблуждаваме, че тези две толкова различни общности с техните културни различия и специфики биха могли да съжителстват мирно и спокойно заедно. Колкото и толерантни и отворени да са европейците, те очакват нещо в замяна, а отказът на мигрантите да възприемат дори част от европейската културна и ценностна система, много ще затрудни процеса на тяхното интегриране в обществата, дори може би ще го направи невъзможен.

Безспорно изминалата година беше изпълнена с много събития и динамични процеси, които промениха света в който живеем. Естествено само можем да предпологаеме какво ни очаква през следващата, но смятам, че в един момент е редно да си зададем въпроса, дали ЕС не продаде ценностите си? Споразумението с Турция постави много морални и правни въпроси, които вероятно ще носят последствия след себе си. Най-големият проблем сега е настъпилото разделение в Съюза, което има тенденции да продължи да се задълбочава. Не бихме могли да обвиним и Турция, която в случая е страна, осъзнала националните си интереси и възползваща се от ситуацията и слабостите на ЕС. Все още не е съвсем ясно дали сделката ще постигне заложените ѝ първоначални цели – спиране на бежанския поток към Европа, но започналият процес на разединение в ЕС със сигурност ще продължи да се развива.

¹⁵ Повечето германци искат ЕС да се откаже от сделката за бежанците с Турция

Източници:

1. Европейски съвет Съвет на ЕС
< <http://www.consilium.europa.eu/bg/policies/enlargement/turkey/> > 16.12.2016
2. ЕС няма план „Б”, ако Турция пусне бежанците
< <http://www.segabg.com/article.php?id=832310> > 18.12.2016
3. ЕС и Турция се споразумяха за бежанците
< <http://dnes.dir.bg/news/es-turtzia-sporazumenie-bezhanskiat-natisk-22040776> >
16.12.2016
4. Как се разви опитът за преврат
< <http://www.mediapool.bg/kak-se-razvi-opitat-za-prevrat-news251688.html> >
16.12.2017
5. ЕС обсъжда отношенията с Турция
< <https://news.bg/world/es-obsazhda-otnosheniyata-s-turtsiya.html> > 16.12.2016
6. Ако Ердоган пусне бежанците
< <http://www.dw.com/bg/ако-ердоган-пусне-бежанците/a-36565574> >
18.12.2016
7. Пак кръв в Турция: Автобус се взриви в град Кайсери
< <http://www.dnes.bg/world/2016/12/17/pak-kryv-v-turciiia-avtobus-se-vzrivi-v-grad-kaiseri.325933> > 18.12.2016
8. Добрата новина: Бежанците побягнаха от Европа към Турция и Сирия
< http://www.blitz.bg/svyat/dobrata-novina-bezhantsite-pobyagnakha-ot-evropa-km-turtsiya-i-siriya_news419889.html > 18.12.2016
9. Европейски съвет Съвет на ЕС: Турция
< <http://www.consilium.europa.eu/bg/policies/enlargement/turkey/> > 16.12.2016
10. След големите обещания Германия готова да прибере 1600 Бежанци от Турция
< http://www.blitz.bg/svyat/sled-golemite-obeshchaniya-germaniya-gotova-da-pribere-1600-bezhantsi-ot-turtsiya_news403238.html > 18.12.2016
11. Германски министър: Германия е отворена за политически бежанци от Турция

< <http://www.investor.bg/evropa/334/a/germanski-ministryr-germaniia-e-otvorena-za-politicheski-bejanci-ot-turciia-227868/> > 18.12.2016

12. Ангела Меркел обяви кандидатурата си за четвърти канцлерски мандат

< <http://www.mediapool.bg/angela-merkel-obyavi-kandidaturata-si-za-chetvarti-kantslerski-mandat-news256769.html> > 20.12.2016

13. Повечето германци искат ЕС да се откаже от сделката за бежанците с Турция

< <https://news.bg/int-politics/povecheto-germantsi-iskat-es-da-se-otkazhe-ot-sdelkata-za-bezhantsite-s-turtsiya.html> > 18.12.2016

Тероризмът- военен или полицейски отговор (цели, противници и средства на тероритсите, предписания)

Тероризмът военен или полицейски отговор (САЩ и Европа)

След Студената война, когато светът е еднополюсен и стратегията на възпиране и взаимно гарантираното унищожение не са вече актуални- 11.09.2001г. е датата, която поставя основите на една нова борба. Борба, която и до днес водим и която трудно може да бъде наречена успешна. Този ден е преломен не само за Запада, но и за Светът. Последствията, които предстоят ще засегнат повече невинни хора, отколкото виновни ще бъдат наказани.

След този ден САЩ преосмислят своята политика и обявяват доктрината „Буш“, която сама по себе си е отговор на „новата“ заплаха, отразява „новите“ реалности и ще представлява борба срещу държавите, спонсориращи терористични организации, както и срещу потенциални агресори. В нея категорично се заявява желанието да се действа едностранно, ако не е възможно постигането на многостранно сътрудничество.

Въпреки тежките последствия за САЩ, след атаките, те не получават исканата резолюция от Съветът за Сигурност на ООН и решават да действат едностранно, за да наложат своята визия за региона на Близкия Изток. Последниците обаче са катастрофални. Чрез интервенцията си, те свалят режима на Саддам Хюсеин и дестабилизируют Близкия Изток, което води до началото на „Арабската пролет“.

Последниците от „Арабската пролет“ обаче се оказват много по-сериозни, отколкото някой е очаквал. Тези последици продължаваме да изпитваме и днес. С тази интервенция не се прекратява разпространението на радикалните течения и не се слага край на терористичните атаки. Напротив, тероризмът намира ново поле за изява в лицето на Европа. Бумерангът се стоварва с пълна сила в либералното поле на демократичните ценности.

Европейският съюз се явява благоприятно убежище за терористите и техните отмъстителни планове. Жертвите тук, в Европа, са много по-уязвими и по-лесни мишени, отколкото на Запад.

След атаките от 11 септември, САЩ затягат контрола, докато както знаем, Европа е наричана „разграден двор“ и лесно може да бъде обект на заплаха. Така, претенциите на САЩ да отмъстят за несправедливите атаки се превръщат в своеобразен „бумеранг“, който се разпространява из целият свят и няма надежда скоро да бъде спряен. Може би насилието, като отговор на насилие ще продължава да поражда насилие, но и мекият подход на Европа не води до промяна.

От гледна точка на САЩ- трябва да се води война с тероризма от типа „Око за око“, като се използват всички средства (военни операции, съвременни оръжия). Докато Европа приема тероризмът по-скоро като престъпна дейност. Тук се зачитат човешките права на терористите и се търси по-хуманно отношение (водят се следствия, предявяват се обвинения, следват се законно установените норми). Може да се каже, че в САЩ военните ръководят борбата с тероризма, а в Европа институциите се занимават с това.

От тук произтичат и някои дилеми в противодействието на мрежовият противник и предизвикателствата на асиметричния сблъсък- в крайна сметка държавно подкрепян ли е тероризмът или е недържавно явление; военен или полицейски отговор изисква заплахата; отбранително изчакване или проактивно поведение; пълна международна легитимност или едностранно действие? Въпросът остава отворен и до днес.

Борбата в САЩ се изразява и на културно ниво, в ситуация на криза в Холивуд се стремят да произвеждат филми, които да насърчават и приповдигат националния дух. Например малко след атаките от 11.09, съветникът на президента Кенеди, Карл Роув, се среща с холивудски дейци, за да обсъдят как кино индустрията може да допринесе в борбата с тероризма. Резултатът е появата на филми, които симпатизират на американския военен „отговор“ на заплахата. Популярни филми като „Денят на независимостта“ комуникират и популяризират много специфични възгледи за това как дадена страна трябва да работи и

каква е ролята на Съединените щати по отношение на външните заплахи.

За Европа демокрацията играе огромна роля за ефективната борба с тероризма, т.е. демократичните цели могат да се постигнат само с демократични средства и никакви насилствени действия не могат да бъдат използвани. Да се ограничат човешките права в борбата с тероризма ще означава, че терористите са постигнали по този начин най-голямата си победа. За САЩ е валидно по-скоро твърдението, че след като терористите пренебрегват хуманните ценности на жертвите си и постъпват незаконно и неморално, следователно и отговорът трябва да почива на същата основа.

Цели, противници и средства на терористите

Актуалният отговор на борбата срещу тероризма можем да открием, посредством запознаването и разбирането на търсените ефекти и средства, използвани от терористите за постигане на целите им. Тази актуална за мен тема, засягаща световната сигурност е важно да бъде анализирана и дискутирана - колкото човек е по-запознат с даден проблем, толкова по-лесно и смело се изправя пред разрешаването му. В този случай трябва да си отговорим на няколко въпроса, които ще ни помогнат да стигнем до желаните резултати. Какви са целите на терористите? Кой са техните противници, срещу какво и за какво се борят? И не на последно място, какви са средствата, които използват, за да достигнат до желаната цел?

За да можем да си отговорим на вече зададените въпроси е нужно да си поставим отправна точка, която ще ръководи нашият анализ. Като начало е добре да се даде определение на терминът „тероризъм“, но понеже през 1972г. на учредения от ООН Специален комитет по въпросите на международния тероризъм няма общоприето такова, аз ще използвам това на Г. Стоянов. Неговата дефиниция гласи, че „тероризмът е организирана или индивидуална дейност за нанасяне на телесни повреди, за прилагане на насилие и задържане на хора, отвлечане на моторни превозни средства или оказване на психологически натиск чрез заплаха с насилие, с цел удовлетворяване на конкретни политически искания и най-вече отслабване и дестабилизиране на съществуващото

държавно управление.”¹⁶ Смятам, че това отговаря доста изчерпателно на реалните проявления на терористичните актове както преди, така и днес.

Какви са целите на терористите? - Те са „пътеводната им звезда“. Целите са това, което отразява техните ценности, вярвания и опит. За повечето от атентаторите движеща цел е налагането на своята визия за устройството на Света, възприятие на религията или просто всяване на страх и паника сред обществото. Именно страхът и паниката са основните отражения на „успехът“ в начинанието им. Страхът съставлява две части от терористичните действия – в първата той е средство за психологически терор, а във втората – един от начините да запълнят редиците си с последователи. И в двата случая те са научени да боравят отлично с тази човешка слабост.

Психологическото влияние, което оказват терористите е тяхната най-голяма победа. Дори в демократичното общество, в което живеем терористичните актове ни карат да се чувстваме зависими. Зависими от борбата на едно малцинство, раздирано от криворазбрани ценности и желаниа как да те да бъдат постигнати.

Медиите са друг важен аспект в психологическата борба на терористите. Медийното отражение на всеки атентат довежда до все по-голяма публичност и всяването на страх и паника у все повече хора. Това е и търсеният ефект – мащабната пропаганда, защото както знаем медията контролира възприятията ни. Посредством кадрите от разрухата, ужасът и страданията на невинните жертви и техните близки се постигат търсените резултати от атентаторите. Целта им преди всичко е да завладеят ума на жертвите, като психическият терор, чувството на безпокойство и несигурност са най-сигурният път към победата. Именно така те печелят в своята битка - на Теория са малцинство, но на практика, чрез психологическите си атаки успяват подсъзнателно да накарат мнозинството да играе по техните правила, защото може да не владеят територията, но владеят умовете. Дори способността им да ни накарат в една демократична държава да се чувстваме зависими и застрашени от действията им е достатъчен признак, че постигат целите си.

¹⁶ Стоянов, Георги Ст.. Тероризмът. (Генезис и проявление.). България, Военно издателство, 2003г.

Проблемът с отчуждаването и чувството на самота сред хората в днешно време ги кара да прибегват до крайности, за да не останат сами. От тази гледна точка използването на страха, в контекста на самотните и отхвърлените хора в обществото, от това, че са неразбрани и отхвърлени от някого ги кара да потърсят утеха в една разрушителна и радикална борба – да станат част от терористична групировка. Чувството да си част от една организация, част от едно цяло те заслепява и те кара да си значим и да приемаш гледната точка на останалите от организацията за своя отправна. Трудно е да осъзнаем, че тези чувства са предизвикани от нас самите, ние единствени отговаряме за състоянието си. Когато човек е погълнат от напрегнатото си ежедневие, социалните мрежи, той забравя, че реалният живот е навън сред природата и хората, които го обичат, а не в следването безрезервно на една разрушителна концепция, която няма да доведе до нищо повече от хаос. Тук идват и проблемите, които съпътстват днешните демокрации – трудността от интеграцията и не само бежанската такава, зачитането на правата на различните (било то раси, религии, полове, сексуална ориентация). Заложените принципи в тези държави са, че всеки е свободен да бъде такъв, какъвто е, но на практика стереотипното мислене на масата изолира „различните“ и те прибегват до радикални мерки, за да се чувстват значими.

Бедността, социалната изключеност, лошото образование или липсата на такова също могат да бъдат мотиватор за асоцииране с дадена групировка. Финансовата сигурност е силен стимул и една възможност за хора в безизходица да стъпят на краката си и да изкарат „лесни“ пари, помагайки (не)съзнателно за разпространението на заплахата. Необразоваността, особено тази на младите хора, тяхната апатия по отношение на събитията, случващи се по Света, липсата на морал и ценности могат да ги накарат да залитнат към тази радикална борба.

Срещу какво и за какво се борят терористите? Борбата, по презумпция, се обуславя от целите и използваните средства, в случая, тя предполага налагане на мирогледа на терористите. Някои от тях се борят от недоволство към статуквото, други от желание за слава, трети сляпо вярват, че борбата им е свещена и предопределена. Някои преоткриват себе си и своето призвание в тази несправедлива борба. Намирайки съмишленици, които

споделят същата визия за заобикалящата ги реалност и възможните сценарии за нейната промяна, те намират смисъл да продължават с актовете на насилие. Борбата им се характеризира с използването на нечестни (незаконни) средства и атакуването предимно на знакови сгради, храмове и символи на вярата и свободата. Така мащабите на извършваните от тях атаки внушават удар срещу свободата на словото, вярата, неприкосновеността и най-вече срещу демократичните ценности.

Допирната точка на терористите и техните жертви се явява конфликтът, който както знаем е сблъсък между интереси и ценности. В този случай ценностите, направляващи едните, се противопоставят на общоприетите такива. Например религиозният фундаментализъм, който се характеризира с крайни действия, ръководени от грешни представи за вече установеният ред. Тази борба е свещена и се води до край, като тук важи максимата на Николо Макиавели, че „целта оправдава средствата“ - използват се крайни средства за постигане на „свещени“ (криворазбрани) цели. Борбата на терористите е съпътствана от убедеността в правотата им, хладнокръвие и в повечето случаи добре обмислени концепции и тактики за постигане на желаното.

Насилието е най-ужасяващото средство на „Новата война“, която изключва разрешаването на спорните въпроси по мирен (дипломатичен) път. Мирното уреждане на проблемите за тях е непознато. Проливането на невинна кръв, използването на огнестрелно, хладно оръжие и взривни вещества са най-често използваните, сред по-малко популярните са атаки в Интернет, използване на отровен газ и др.. Всички крайни средства са поощрявани в тази борба. За тях важи дефиницията на Клаузевиц, според която „войната е продължение на политиката с други средства“. т.е. политическите искания на терористите могат да бъдат постигнати само с „други“ (силови) средства.

Предписания

В 21 век, държавите като основен субект на Международните Отношения трябва да се обединят и да поемат отговорност за настъпилите безредици и сигурността на народите си. Самият факт, че все още няма световно призната дефиниция, определяща действията на един човек или група хора като терористичен акт говори много силно за липсата на

готовност за борба и единомислие. За да се победи противникът е нужно единство и съгласие за действие. Трудно е да бъдем единни в свят, раздиран от неразбирателства и радикализъм, в свят, в който всичко се променя за секунда. Но можем да се опитаме да се преборим с текущите предизвикателства чрез разбиране и толерантност.

Неслучайно девизът на Европейския съюз е „Единни в многообразието“, но не само в Европа, а в световен мащаб трябва да загърбим различията и да се погрижим за всеобщата безопасност. Има различни предложения за това, като например- създаване на регионални мерки и система за международна сигурност, усъвършенстване на системите за ранно сигнализиране и др., но това може да се осъществи само и единствено чрез всеобщо желание за противопоставяне на съществуващата заплаха. Укрепването на демокрацията и свободата, неутрализирането на отрицателните ефекти на глобализацията са също сред възможните отговори на този така сложен въпрос.

Нужно е проблемите да не бъдат констатирани само в доклади, където да се посочва и евентуалното им решение, а да се вземат мерки за бъдещото им разрешаване и предотвратяването на дългосрочните им вреди. Желанието за сътрудничество не трябва да е само едностранно, а да се изразява в общи усилия и взаимопомощ.

Борбата трябва да бъде координирана и да се изразява както на културно, така и на наднационално ниво. Необходимо е да се укрепят ролята на ООН, както и на организации като ЕС и ОССЕ, за да се развие сътрудничеството и на регионално ниво. Трябва да бъдат изготвени и съгласувани реформи в международните институции, в контраст с „новите“ предизвикателства. Неутрализирането на организираната престъпност, както в пределите на една държава, така и на световно ниво, също е ключов фактор в преодоляването на проблема. И не на последно място трябва да се оцени ролята на провала на държавността, като предпоставка за развитие на радикални течения.

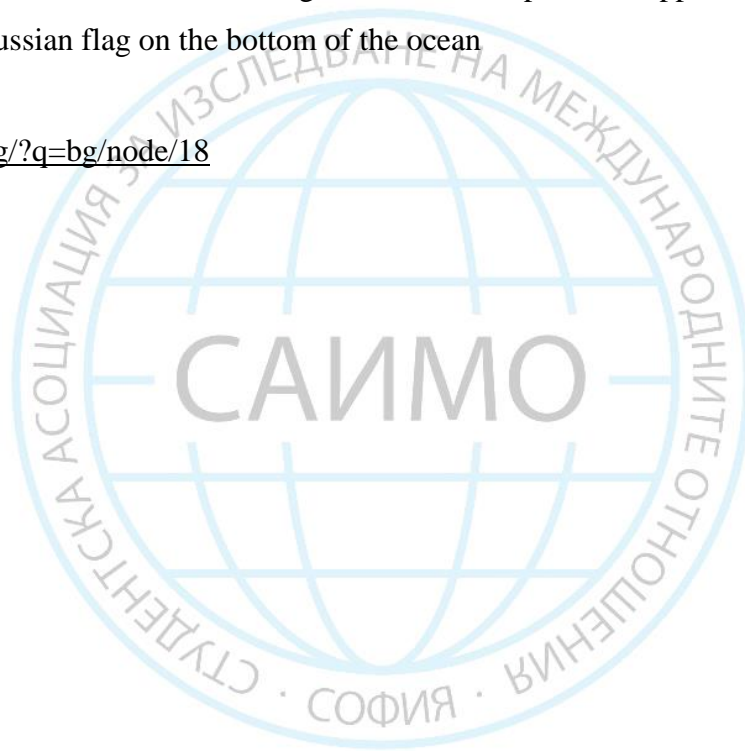
Източници:

Хаджиев, Боян., Близкият Изток в американските президентски доктрини., сп. Геополитика, брой 1, януари 2016г.

Стоянов, Георги Ст.. Тероризмът. (Генезис и проявление.). България, Военно издателство, 2003г.

Klaus Dodds on James Bond, the Final Argument for a Geopolitical Approach to International Relations, and a Russian flag on the bottom of the ocean

<http://nslatinski.org/?q=bg/node/18>

Враговете на демокрацията

Казано е, че демокрацията е най-лошата форма на управление, но не сме открили по-добра.

It has been said that democracy is the worst form of government except all the others that have been tried.

У. Чърчил

Демокрацията е най-древната позната форма на управление, като нейната еволюция може да бъде наблюдавана още от Античността. Въпреки нейният упадък през Средновековието, тя се възвраща в края на 18в. и започва своя възход, който постепенно се забавя и в момента се намира на кръстопът – към еволюция или разпад.

В последните две десетилетия ставаме свидетели на процес, който трудно може да определим като краят на демокрацията, но със сигурност поставя под въпрос нейните ценности и възможност да отговори на предизвикателствата на ХХІв. Необходимо е едно цялостно преразглеждане на демокрацията, като разбиране, структура, ценности и акуратност.

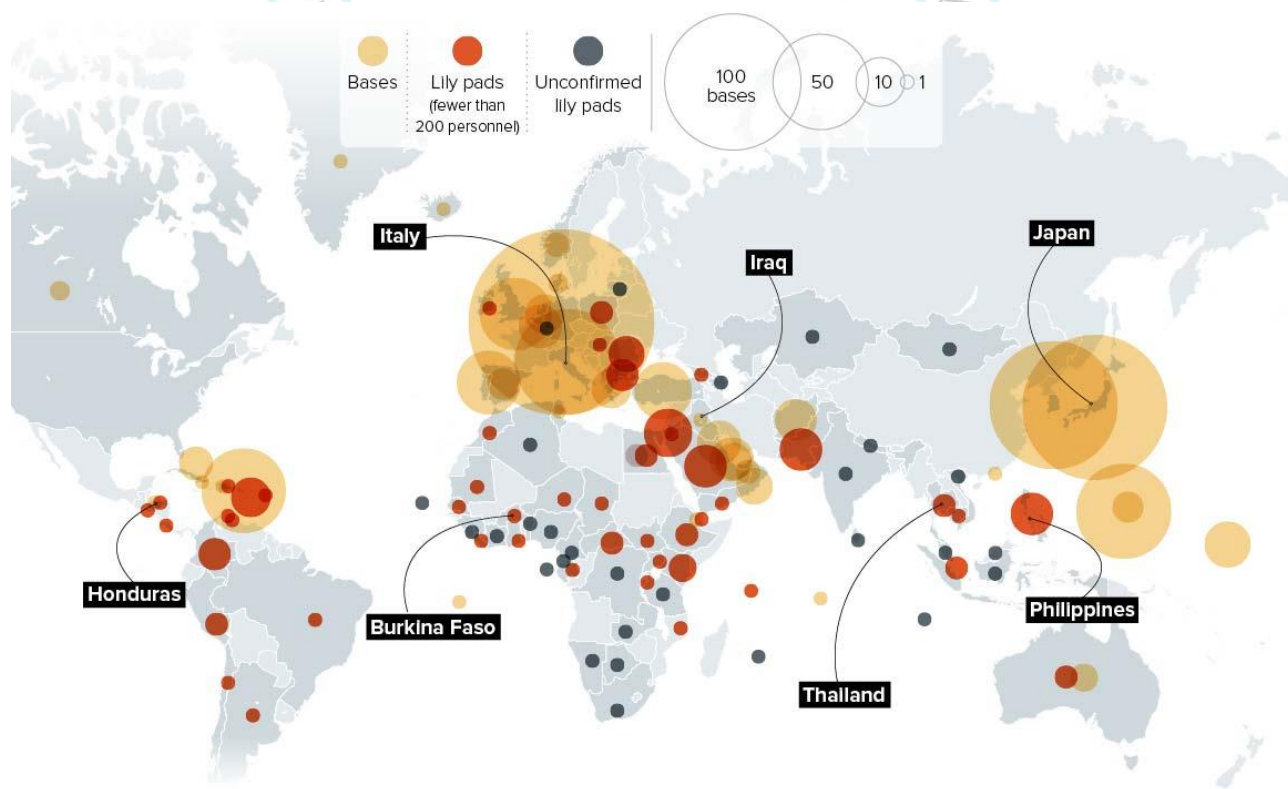
Стигнали сме до този цивилизационен етап от развитието на човечеството и демокрацията като форма на управление, който може да се определи като теория на кръговрата на политическите системи – Анациклоза, въведена от Полибий. В същността си теорията разделя формите на управление на „доброкачествени“ (Монархия, Аристокрация, Демокрация) и „злокачествени“ (Тирания, Олигархия, Охлокрация).

В това есе ще разгледаме демокрацията и нейното израждане в „злокачествената“ си форма. Ще бъде изложен процеса на упадък на демокрацията и нейните ценности. Какво и кои са процесите които проясват вътрешно народовластието?

Един от пороците на демокрацията виновни за нейния разпад и най-отдавнашен троянски кон е месианизма. Сеенето на демокрация и нейното „мирно“ прокламиране по горещите точки на света не дава резултата който бива търсене. Дори напротив. Демокрацията получава обратна реакция и държавите в които тече процес на месианизъм се обръщат срещу нея, атакуват я, оронват авторитета и значимостта ѝ. Поставят под въпрос нейната всеобхватност, достоверност, значимост и правота. Тя бива отблъсквана и прокуждана. Нейните ценности стават нежелани, биват поставяни под съмнение и така бавно бива открит първия фронт срещу демокрацията, предизвикан от самата нея.

В тази битка демокрацията не е познатият ни либерализъм, а по-скоро реализъм. Реализъм в най-чистата си форма. Многобройните военни намеси от страна на САЩ под лозунга за „демократизация“ са най-яркия пример. Такива биват провеждани в Средна и Южна Америка, като свалят режими и президенти (Панама, Салвадор, Гватемала, Хондурас, Еквадор, Бразилия, Никарагуа, Чили и др.), само защото не са „демократични“ по стандартите на САЩ. Размаха на „демократизация“ се разширява и стига до Близкия Изток, Азия и от части Европа. Войните в Корея, Виетнам, Лаос, Иран, Югославия, Косово, Афганистан, Ирак и Сирия са само малка част от списъка, който възлиза на повече от 100 военни интервенции и участия по свалянето на режими. Създаването, подкрепата и обучението на някои от най-големите терористични групировки са дело на САЩ, а в последствие стават техни най-големи врагове (Мюсюлмански братя, Ал Кайда и ИДИЛ).

Демократизацията на света не свършва само с военните намеси и създаването на терористични групировки. САЩ имат около 800 военни бази в 60-70 държави, което осигурява поддържането на „демократичните режими“. Един от инструментите в посяването на демокрацията с военни средства е и НАТО. След като Варшавския договор се разпадна през лятото на 1991г., защо НАТО продължава да съществува ?

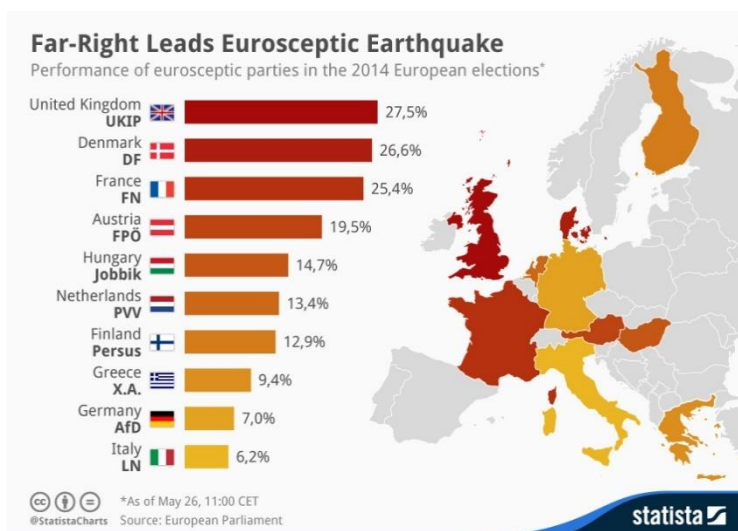

Но посяването на демокрация не се осъществява само с военни средства. В ХХІв. процеса на глобализация и развитие на икономическите взаимоотношения е в пълен разцвет. Подписването и преговорите на двустранни, тристранни и многостранни договори и споразумения за търговия, са още един инструмент на демокрацията, който се обръща срещу нея. Разширението на полето на действие на ТНК не получава подкрепата и одобрението на всички граждани и държави. Станахме свидетели на много скандали и протести във връзка със споразуменията за многостранна икономическа взаимобвързаност (ТТІР – трибунали за съдебни спорове „инвеститор – държава“, ГМО, авторски права и др.), монополизиране на пазара (енергийните компании в България) и укриването на вредите от дейностите на някои компании (VW, Iphone, Chevron, Exxon Mobile). Всичко това поражда съмнения в демокрацията, отваря пробоини и с всяка стъпка напред дупката става по-голяма.

Споменавайки икономика и развитие на многостранни търговски споразумения е угодно да отбележим другата причина за автофагията (самоизяждането) на демокрацията – либерализацията. Колкото повече се увеличава либерализацията, осигуряват се повече права и свободи, толкова повече се губи контрола. Добри примери за надигането на отделните социални групи срещу капитализма, либерализацията, управлението и властта са изложени в книгата на Мойзес Наим: „Крайт на властта – Защо властта не е онова, което беше?“. В нея той откроява чрез статистики надигащите се микросили. И те се надигат не срещу тирани и диктатори, а срещу тези които сеят демокрация, защото са преяли с нея, защото искат повече или защото я виждат по различен начин. Във всеки един от случаите сме свидетели на обръщане на полюсите в отношението управляващи – управлявани.

В резултата на Арабската пролет и последвалата бежанска вълна сме свидетели, че хората, поне в Европа, не искат да бъдат толкова либерални, колкото техните управници (Меркел). Народите от различни държави членки на ЕС казаха на висок клас, че не желаят емигрантите и се обърнаха към евроскептицизма и крайно левите и десни идеи. В резултат на това станахме свидетели на Брекзит, където голяма роля изигра евроскептичната дясна партия UKIP. В Унгария министър-председателя Виктор Орбан и неговата партия Фидес се откроиша като лидери в опозицията срещу политиката на Брюксел. Още по-притесняващи са набиращите сила и популярност партии ПЕГИДА в Германия и НФ във Франция, които са център на европейското лидерство. През тази година бяха проведени президентски избори в Австрия, като Норберт Хофер кандидата на Партията на свободата стигна до балотаж, а след това изборите бяха касирани. Последния удар по демокрацията и демократичните ценности бе избирането на Доналд Тръмп за президент на САЩ.

Всичките тези политически процеси засвидетелстват и доказват, че либерализацията на пазара, на идеите и на живота на обикновения гражданин, са нежелани от масите.

Domestic polls show EU-sceptic parties leading in many countries

Country	Party	Orientation	Polls	Rank*
Italy	Five Star Mov't	Left	24%	44% 1
Italy	Forza Italia	Right	20%	
Greece	SYRIZA	Far-left	26%	38% 1
Greece	Golden Dawn	Far-right	12%	
UK	UKIP	Right	25%	1
France	Front National	Right	22%	1
Austria	FPÖ	Right	20%	3
Netherlands	PVV	Right	15%	2
Germany	AfD	Right	6%	5

Note: (*) Rank of combined support for EU-sceptic parties at country level. Source: electio2014.eu

Процентно разположение на евроскептичните партии в европейския парламент и националните парламенти

И така от прекалената либерализация и отражението ѝ върху политическите процеси в ядрото на демокрацията – европейският проект, преминаваме към следващата рана в структурата на демокрацията – популизма или демагогията. Популизма получи своето място на световната сцена и предимно европейската. В резултат постепенно центъра на властта се измести, човека стана по-предпазлив, по-затворен и дистанциращ се от либералните ценности – свобода, равенство, справедливост.

Последният фактор съставляващ демокрацията и в същото време разрушаващ я, е народа. Основната съставна част на демокрацията е причината за нейната гибел. Народовластието се бори със своята пасивност. Активното гражданско участие е от изключителна важност за

просъществуването на демокрацията. Но има друг фактор който е в същината на тази пасивност – образованието. Липсата на образование е основния фактор в разпада на демокрацията.

Необразовано гражданско общество няма как да разбере и провежда демокрация. Съществена роля в тази слабост е рязкото развитите на технологиите, а от там и на глобализацията. Човечеството е силно обвързан с консуматорство и става все по ориентирано към материалното. Остана на заден план духовното, моралното и ценностите.

Примерите за активното гражданско участие могат да бъдат много, но изборите са най-добрия. На парламентарните избори в България през 2014г. избирателната активност е 48.66%, а победителите от ГЕРБ печелят с 32.67%, при право на глас на 6.8млн. души. Кратка математическа сметка извежда резултата, че ГЕРБ управлява с одобрението на 1 081 011 души, което е 1/6 от хората имащи право на глас. Легитимност може да търсим единствено юридически, но не и морално.

Паралелно преброяване върху 100% от извадката

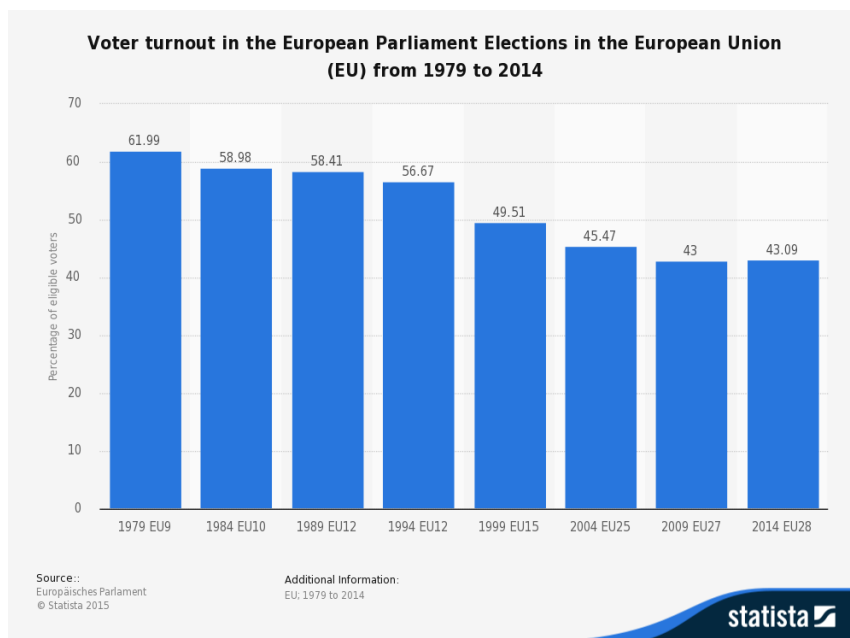
Избирателна активност: 49%

Резултати от вота за Парламент на Република България:		
	ПРОЦЕНТ	ОБЩО
ГЕРБ	32,9%	85
БСП ЛЯВА БЪЛГАРИЯ	15,4%	40
ДПС	13,5%	35
РЕФОРМАТОРСКИ БЛОК	9,0%	23
ПАТРИОТИЧЕН ФРОНТ	7,5%	19
БЪЛГАРИЯ БЕЗ ЦЕНзуРА	6,1%	16
АТАКА	4,4%	11
АБВ	4,3%	11
ДРУГИ	6,9%	-

*Резултати от парламентарни избори 2014г., ЦИК, България**

Избирателната активност в САЩ (люлката на демокрацията) на последните президентски избори е била 58%, като правото на вот са упражнили 130млн. души, докато други 95млн. са решили да не упражнят правото си на вот. Няма да говоря за легитимност на новия президент, тъй като изборите в САЩ се провеждат по друга система. Въпреки това 58% не е миза за висока активност (130млн. – 95млн).

На ниво ЕС (другата сърцевина на демокрацията) може да забележим деградацията в изборната активност, а както бе отбелязано по-рано се забелязва и изместване в идеологическите нагласи, което допринася за крайния резултат и отричането на демокрацията в сегашната си форма, като начин на управление.

Изборна активност на изборите за Европейски парламент от 1979 – 2014

Множеството кризи (икономическа, демографска, ценностна) които поставят на изпитание Европа и демократичните ценности, трябва да бъдат преодолені. Това ще стане чрез активно гражданско общество, образование и духовност.

Вътрешната борба която води демокрацията ще приключи или с еволюция, или с израждането ѝ в нейната злокачествена форма – охлократия.

От нас зависи в коя посока ще поведем демокрацията и бъдещето си. В центъра на новата еволюционна вълна трябва да бъде поставено образованието, съпроводено с активно гражданско общество и преосмислени ценности.

Казано е, че демокрацията е най-лошата форма на управление, но не сме открили по-добра.

Човечеството не е и търсило по-добра. Ние спряхме своето социално-научно израстване.

Доверихме живота си на технологиите, услугите и глобализацията. Няма нищо по-силно от образования човек, от човека визионер. Отдават се твърде големи надежди на демокрацията и либерализма, време е да се огледаме и да започнем да изграждаме нов ред.

Свидетели сме на новия икономически цикъл или нова дълга вълна (Кондратиев), която изисква нов подход в международните отношения. Той трябва да стъпи на изградените основи и да даде отговор на новите предизвикателства. Такъв подход би могъл да бъде „структурния рационализъм“ или „неорационализъм“. Трябва да бъде симбиоза между традициите и новите идеи, отговор на четвъртия дебат между позитивизма и постмодернизма, решение на глобализацията и преструктурираните международни отношения. Структурният рационализъм/неорационализъм трябва да даде отговор на либералните проблеми (неефективно функциониране на международните институции – ООН, СТО и др., икономически кризи и пр.), проблемите на реализма и Реалполитик. Той би могъл да бъде симбиоза на рационализма и конструктивизма. Едно е сигурно. Това ново течение в международните отношения е необходимо да бъде интердисциплинарно и систематизиращо.

Ти враг ли си на демокрацията ?

Библиография:

1. Тодоров, Цветан. Интимните неприятели на демокрацията. "Изток-Запад". София. 2013
2. Gold, Dana and Mcglinchey Stephen. International Relations Theory// E-International Relations. 9 Януари 2017. < <http://www.e-ir.info/2017/01/09/international-relations-theory/> > (22.03.2017)
3. Пфалцграф младши, Робърт и Доуърти, Джеймс. Теория на международните отношения – общ преглед – 1 част. „Атика“, София, 2004
4. <http://www.politico.com>
5. <https://www.cik.bg/>
6. <https://www.statista.com/>

Тероризмът и радикализацията на младите хора.

Заплахи и рискове за България.

I. Увод

В последните години светът се измени изключително много, както в икономически и социален, така и в политически и план. Външнополитическите цели на едни от водещите държави в света се промениха. В последните няколко десетилетия редица държави в Африка получиха своята независимост. Макар географски доста отдалечени от Европа, процесите, които последваха се отразиха и продължават да се отразяват на Стария континент. Просъществувалият над четири десетилетия двуполусен модел в международната система вече не съществува и външнополитическото преориентиране на някои държави допълнително усложни ситуацията в световен мащаб. Част от водещите държави, с цел да запазят традиционните си сфери на влияние и богатствата си, инструментализираха добивът на природни ресурси и по-специално природен газ. Наред с това, няма как да бъдат пропуснати и размирните действия на Арабския полуостров. Религиозният фундаментализъм стана изключително „популярен“, както и радикалните движения и организации. Тероризмът, в съвременното му разбиране като акт на насилие, масови убийства и репресии над цивилно население, мотивиран идеологически, се превърна в явление, което е почти невъзможно да бъде контролирано. Развитието на технологиите и глобализацията допълнително улесни повсеместното разпространение на този тип нетрадиционни заплахи за сигурността. Опитът за демократизация в Близкия Изток породил нестабилност, противоборство, сблъсъци, разпадане на държави и невиджана до момента бежанска вълна, както и радикален отпор в лицето на терористични организации като ИДИЛ, Ал Кайда, Боко Харам и др.

Всички изброени до тук са проблеми или предпоставки за бъдещи проблеми, които не са териториално изолирани и последствията от тях влияят в световен мащаб. Именно поради тази причина, България, като участник на глобалната сцена, е изправена пред същите заплахи както и останалият свят. Познаването на тези проблеми, както и техният

произход и специфичните им особености, дава много по-голям шанс за противодействие на вече съществуващи кризи и възможност за предотвратяване на тези, които биха могли да се проявят в бъдеще.

Една от основните заплахи за сигурността в съвременното е религиозният радикализъм и екстремизъм като явление, водещо до терористични актове в цяла Европа. Именно поради тази причина трябва да се обърне огромно внимание на превенцията от радикализация. В Европа, на Балканите, както и навсякъде по света, заплахата от неочаквани атаки срещу цивилно население е на лице. Независимо, че в България не се наблюдават атентати като тези в други западни държави, не означава, че това не би могло да се случи в бъдеще. Дори напротив, тъй като заплахата е реална, би трябвало да се използва настоящото обществено спокойствие и да се изследват задълбочено причините за възникване на радикални течения и тяхното въздействие върху отделни групи от обществото.

II. Тероризмът като явление

Думата тероризъм не е ново понятие. Тя се среща още от древността, но измерението, което добива в последните няколко десетилетия е различно от конвенционалните определения за тероризъм в световен мащаб. Тероризмът, който се наблюдава през последните години се проявява в неочаквани актове на насилие срещу цивилно население на различни държави. Източниците на това насилие не са държавни субекти, а международни терористични организации, които имат клетки на много места по света, понякога на два и повече континента. Актовете на насилие са използвани в повечето случаи като политическо послание или някаква форма на „реванш“, в следствие на определена политика. Самият акт на насилие цели да всее паника, да нарани населението и да „уплаши“ лидери на дадена държава или съюз, като по този начин осъществи натиск за промяна на политическите им решения. Поради целта на терористичните актове, изключително много се използват медиите и социалните мрежи като канал за комуникация и разпространение на радикални идеи. Този тип „реклама“ води до активизирането на млади хора, които не са част от структурите на големи организации, но при емоционален дефицит или усещане за отчужденост от обществото, те предприемат радикални действия, копирайки жестокостта и показността на действията

на терористичните организации. Франция и Белгия бяха държавите, които в най- голяма степен се сблъскаха с този тип заплаха за сигурността си. След атентати на ключови места в столиците на двете държави, които взеха живота на много хора и отговорност за тях по ИДИЛ се случи и атентатът на площадът в Ница, на 4 юли 2016г., който беше също толкова поразяващ и приличащ на действията на големи терористични организации, но се оказа дело на мъж, имащ френско гражданство, работещ в страната и по данни на френските власти, без връзка с терористични организации.

Оказва се, че най- уязвимата група от населението, както на Арабския полуостров, така и в Европа, която всяка година бива вербувана и става част от клетките на големи терористични организации е групата на хората в младежка възраст. „Новите попълнения“, които са възприели екстремистката идеология са едни от най- фанатизираните членове и добре да се изследва защо, подобно явление се наблюдава все по- често и то в такива мащаби.

III. Причини за радикализация на младите хора

Според съобщение на Европейската комисия до Европейския парламент и другите официални институции на ЕС от 14.06.2016г. се казва, че: *„Сред факторите, благоприятстващи радикализацията, могат да са силно чувство за лична и културна изолация, усещане за несправедливост или унижаване, подсилени от социална маргинализация, ксенофобия и дискриминация, ограничени възможности за образование или заетост, престъпност, политически фактори, както и фактори с идеологическо и религиозно измерение, нестабилни семейни връзки, лични травми или други психологически проблеми.“*

Един от посочените в съобщението фактори, благоприятстващи радикализацията на младите хора е липсата на образование . Според проучване на Националния статистически институт от 2015г. на тема учащи и напуснали образователната система става ясно, че над 21 хил. деца и млади хора са напуснали поради някаква причина образователната система. Ако бъде изключен броят на децата заминали в чужбина, заедно със семействата си, то остават над 13 хил. млади хора, без завършено образование поради семейни причини или поради нежелание, което е още по-опасно. Освен това, в

последните 2-3 години, според изследването на НСИ тенденцията се увеличава. В заключение, само за 2014 г, над 13 хил. души са напуснали образователната система в България, без да са завършили официално своето основно или средно образование. Умножавайки тази цифра за няколко години напред, резултатите за това колко са потенциално застрашените от радикализация млади хора са стряскащи. Цялата тази информация е от изключителна важност, тъй като младите и необразовани хора са много по-податливи на манипулации и външни влияния. Освен това, при липса на образование или минимално такова шансът човек да се реализира на пазара на труда намалява драстично, а оттам и възможността за добър стандарт на живот. Това може да е причина за възприемане на неблагоприятната ситуация като „социална несправедливост“ или обществено изключване и отново да доведе до присъединяване към екстремистки движения.

Табл. 1 „Учащи и напуснали по причини и степен на образование“, Национален статистически институт, 2015г.

УЧАЩИ И НАПУСНАЛИ ПО ПРИЧИНИ И СТЕПЕН НА ОБРАЗОВАНИЕ						
	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
	(Брой)					
	Общо					
Учащи	797036	781665	758962	751393	751001	749094
Напуснали	19583	18766	18450	17571	17794	21146
	I - IV клас					
Учащи	260340	255086	252372	253675	258840	261793
Напуснали	5928	5596	5678	5268	5418	6320
в това число:						
Поради нежелание	533	371	324	231	173	278
Поради семейни причини	2959	2658	2630	2491	2289	2098
Заминали в чужбина	2010	2237	2362	2206	2598	3386
	V - VIII клас					
Учащи	225055	219980	221274	221839	220934	217155
Напуснали	7578	6994	6749	6530	6679	8132
в това число:						
Поради нежелание	1412	1177	1018	839	889	1003
Поради семейни причини	3660	3418	3169	3188	2840	3008

Заминали в чужбина	1967	1939	2093	2050	2343	3264
ПУ с прием след VIII клас						
Учащи	785	691	841	1011	831	988
Напуснали	48	50	38	47	56	45
в това число:						
Поради нежелание	13	28	20	2	25	14
Поради семейни причини	19	21	14	39	29	25
Заминали в чужбина	-	-	2	1	1	4
IX - XIII клас						
Учащи	306140	302684	281671	272487	268395	267540
Напуснали	5987	6084	5978	5708	5587	6632
в това число:						
Поради нежелание	1638	1897	1641	1495	1424	1672
Поради семейни причини	3183	3026	3162	3040	2750	3148
Заминали в чужбина	825	876	910	965	1152	1335
Професионални колежи с прием след средно образование						
Учащи	4716	3224	2804	2381	2001	1618
Напуснали	42	42	7	18	54	17
в това число:						
Поради нежелание	13	16	2	7	8	6
Поради семейни причини	24	17	3	11	16	5
Заминали в чужбина	5	7	2		30	3

От друга страна, не винаги липсата на образование е основен фактор за включване в терористични организации или извършването на самостоятелни актове на насилие. Интересен пример, описващ точно тази теза е представен в едно изследване от 2016 г. на тема „Радикализъмът и младите“. В него един от съавторите, Тодор Цветков разказва за нигерийски младеж, който през 2009 г. се опитва да свали самолет с близо 300 пътници на борда. Баща му е бивш президент на Първа нигерийска банка и федерален комисар на Нигерия по икономическото развитие. Цялото му семейство е много уважавано, а поради финансовите си възможности младежът получава много добро образование в едни от най-добрите училища в Нигерия, а по-късно и във Великобритания. Следователно, в този случай, причините за участието в терористичен акт или включване към структурите на Ал Кайда, не са следствие на манипулация поради липса на образование или нисък стандарт на живот.

Друга причина, която може да изиграе изключително важна роля е чувството за социална изолация. Макар и с висок стандарт на живот, понякога не малко млади хора са изолирани, чувстват се недооценени, неразбрани и ненужни. Терористичните мрежи предлагат общност и то сплотена, която ги кара да се чувстват значими и ценени за своите съмишленици и им предлага алтернатива. Това може да се окаже изключително подмамващо.

Маргинализацията, ксенофобията и дискриминацията също са сред предпоставките за радикализация. В този смисъл специално внимание трябва да се обърне на малцинствените групи в едно общество, било то трайно заселили се или току що пристигащи мигранти. Това са общности, живеещи сред чужда за тях култура, а включването в тази културна среда много често се казва доста трудно или дори невъзможно. Понякога липсва и желание в членовете на самите малцинствени групи. Причината за това се корени в усещането, че жителите на съответната държава са ксенофобски настроени и никога не биха приели представителите на малцинствените групи като интегрална част от своето общество. Благодарение на това възприятие, грешно или не, малцинствените групи се капсулират и не се стремят към дори минимална интеграция, освен ако не и бъде подадена ръка.

IV. Тероризъм в България

В България, за щастие, в новата ни история, масови терористични актове, а малки изключения, не е имало. Едно от изключенията е атентатът на летище „Бургас“ от 2012 г. Този случай, обаче е по-особен, тъй като самият терористичен акт беше извършен на територията на страната ни, но беше насочен не към български, а към еврейски граждани. Това, че в момента страната ни не е обект на терористични нападения, дело на международни терористични организации, се дължи може би на фактът, че подобен тип организации използват терористичния акт, както беше споменато по-горе, като политическо послание и колкото по-голяма и значима в международен план е държавата, в която се е случила атаката, толкова по-сигурно е, че посланието ще бъде чуто и ще предизвика търсеният ефект. България, трудно би могла да бъде определена като водеща държава в международен план и поради тази причина тя рядко е обект на подобни нападения.

Тази информация, обаче, в никакъв случай не означава, че предпоставки за радикализация на младите хора в България отсъстват. Напротив. В България има наличие на големи малцинствени групи, в повечето случаи не добре интегрирани, има и мигрантски общности, които изповядват ислямската религия и възможността за фундаменталистки прочит на тази религия е напълно реална.

V. Възможната заплаха за България

Независимо, че България не е поле на терористични нападения, е напълно възможно тя да се окаже терен за „обучение“ на екстремисти. Хора, които са част от малцинствени или маргинализирани групи в България или част от мигрантите, пребиваващи на територията на страната, а чувстващи се изолирани и със силно желание за мъст към обществото, което не ги приема, биха могли да намерят лично удовлетворение и „отмъщение“, като прибегнат към радикални течения. В такъв случай тяхното поведение няма да е политически мотивирано, но със сигурност ще е опасно за живота и здравето на останалите граждани. Подобен тип атаки са изключително опасни, тъй като са много трудно предвидими. Ако един експерт следи действията на големи терористични организации като Ал Кайда или ИЛИЛ, които имат ясно изразена политическа позиция и идеология, лесно би могъл да предвиди, че дадена организация ще се активизира след конкретно събитие. Подобен тип структури следват някаква линия на поведение и действията им стават предвидими, защото е на лице логическа последователност. Поведението на един човек, обаче, който няма криминално минало и не участва пряко в терористични организации и не е следен от службите на съответната държава, е почти невъзможно да бъде предвидено.

Не бива да бъдат пренебрегвани и събитията в Пазарджик и подсъдимите за проповядване на радикален ислям, защото ако не се обърне внимание на проблема под формата на цялостна стратегия е възможно в дългосрочен план това да се окаже сериозна грешка.

VI. Възможното решение

Голяма част от изброените предпоставки за радикализация на младите хора в България, биха могли да бъдат неутрализирани и по този начин да се предотврати в голяма степен възможността за терористични атаки.

Едно от решенията със сигурност е достъпът до образование за всички и ако в българската действителност продължава да има малцинствени групи и семейства, които не изпращат децата си на училище, то може би трябва да се работи на терен, с необходимите педагози, които да не изваждат децата от зоната им на комфорт, а точно обратното да превърнат тяхната среда в зона за обучение, като по този начин обучават и родителите на децата, които в много случаи също не могат да четат и пишат.

От друга страна, на фона на мигрантската криза и потока от бежанци, трябва много сериозно внимание да се обърне на бежанците в лагерите. Този тип институции, могат да бъдат колкото полезни, толкова и вредни. Много хора смятат, че колкото е по-отдалечен бежанският лагер от населеното място, толкова по-безопасно би било за населението. Но в дългосрочен план тези лагери просто изолират една голяма група от хора и не предлага ефективни възможности за социално им включване. И тогава сценарият е същият, както при останалите капсулирани малцинствени групи, но дори и по-опасен, тъй като много голяма част от хората в лагерите са мюсюлмани и при тях е много по-лесно е да намери почва ислямският фундаментализъм, от една страна, а от друга, в част от арабските общества битова представата че Западноевропейската цивилизация е виновна за размириците в Близкия изток, което ги прави и мотивирани за някакъв реванш.

Още едно възможно решение, предназначено за хората, които се чувстват изключени от обществото, сами, нереализирани и пр. е създаването на неправителствени организации, които да се занимават с интеграцията на подобен тип граждани, организации, които да предлагат включването в групови дейности, които да служат като защитена среда и място за социализация и намиране на подкрепа. Важно е да се отбележи, че неправителствените организации създават много силно чувство за общност и принадлежност към тази общност и в този смисъл, те биха могли да бъдат антипода на „сигурността“, която предлагат терористичните мрежи.

Освен това за още по-голяма ефективност е добре да се следват предписанията от съобщението на ЕК от 14.06.2016 г , което насочва към работа на равнище ЕС,

координирано с други държави, в седем конкретни области, с цел преодоляване на предизвикателството.

Областите са:

- *стимулиране на изследванията, набиране на доказателства, наблюдение и създаване на мрежи;*
- *борба с терористичната пропаганда и речта на омразата онлайн;*
- *борба с радикализацията в затворите;*
- *насърчаване на приобщаващото образование и популяризиране на общите ценности на ЕС;*
- *насърчаване на изграждането на приобщаващо, отворено и устойчиво общество и достигане до младите хора;*
- *свързаното със сигурността измерение на мерките срещу радикализацията и*
- *международното измерение.*

VII. Заключение

При един сериозен подход за превенция от радикализъм сред младите хора на ниво държави, както и последваща координация с европейските институции, заплахата от подобен тип явления може да бъде овладяна. При уеднаквяване на инструментите, които използват органите на ЕС и ръководството на държавите в Европа, крайният резултат ще се окаже по-добър от очакваното. Важното в този случай е осъзнаването, че е необходима превенция и българското общество не е защитено, независимо, че до момента не се е случило фатално произшествие. При задълбочаване на изследването и включване на млади и активни хора като мост между социално изключените деца и младежи и българското общество в дългосрочен план това ще бъде гарант за мирни и спокойни дни.

Източници:

- 1) **„РАДИКАЛИЗМЪТ И МЛАДИТЕ“**, Редактор: Йордан Божилов, език: Български, Първо издание, 128 страници, Издателство Елестра ЕООД, София, 2016, ISBN 978-619-7292-02-2
- 2) **СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ**, „Подпомагане на предотвратяването на радикализацията, водеща до насилнически екстремизъм“, Брюксел, 14.6.2016 г. COM(2016) 379 final
- 3) Статистически данни за: **„УЧАЩИ И НАПУСНАЛИ ПО ПРИЧИНИ И СТЕПЕН НА ОБРАЗОВАНИЕ“**, Национален статистически институт, София, 2015г.

АНКЕТА 1: Изборни права

През месец октомври пуснахме първата си анкета сред студентите от направление „Политически науки“ относно предстоящите тогава избори.

Общо 140 студенти са попълнили анкетата като 119 от тях смятат, че всеки глас е важен и ще гласуват на изборите; 11 колеги се колебаят; 8 – твърдо няма да гласуват, а 2ма от тях са посочили, че изборът им не е от значение.

На въпроса коя е подходящата възраст за упражняване правото на глас 67 човека смятат, че това е 18 годишната възраст, а 66 – 19 годишна възраст; останалите 11 са посочили 16 и 25 години.

Общо 90 студенти от 140 подкрепят задължителното гласуване, 39 са против и едва 11 не могат да преценят.

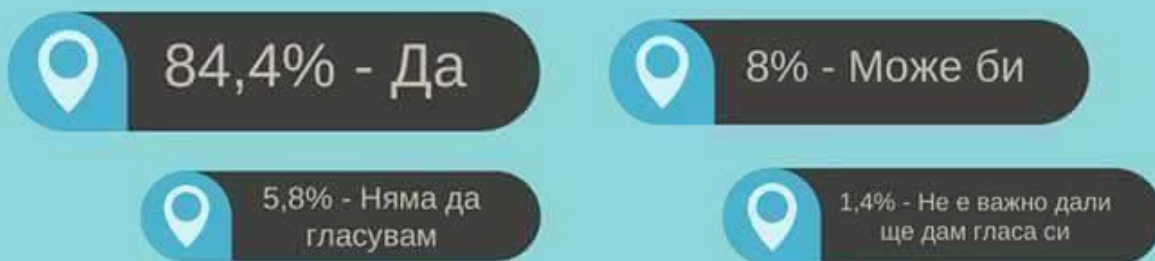
На следващия въпрос 70 човека намират налагането на санкции на гражданите, които не гласуват за допустимо, 61 са на мнение, че всеки избирател има право сам да реши, останалите се разпределят между отговорите „не могат да преценят“ и „не е важно дали ще се гласува“.

Последния въпрос е относно активността на гражданското общество: 115 студенти смятат, че младите трябва да участват активно в политиката, защото бъдещето е в техните ръце, 23-ма са на мнение, че само тези, които проявяват интерес би трябвало да изразят активност, едва 3-ма не могат да преценят.

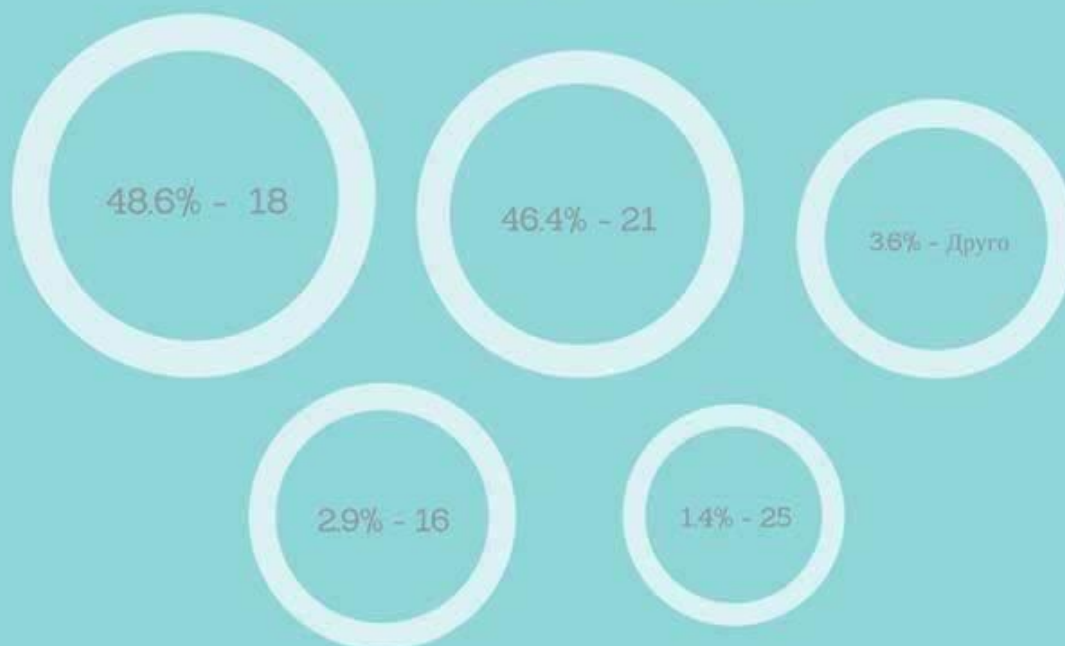
От проведената анкета се вижда, че по-голяма част (над 60%) от студентите, изучаващи Политически науки се интересуват от политика и виждат бъдеще в активното гражданско общество. Също така имат различно мнение относно изборните права в сравнение с настоящите такива.

Изборни права

Ще гласувате ли на предстоящите избори?

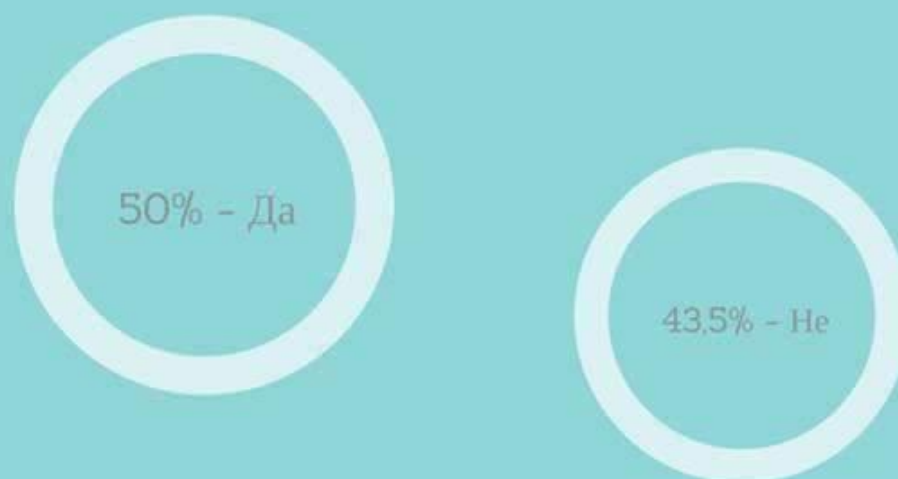
Според Вас каква е подходящата възраст за даване право на глас?

Подкрепяте ли идеята за задължително гласуване?

Смятате ли, че е нужно да се налагат санкции на гражданите, които не гласуват?

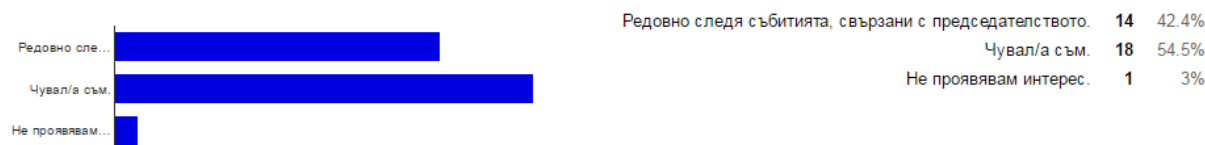

АНКЕТА 2: Председателство на България на Съвета на ЕС

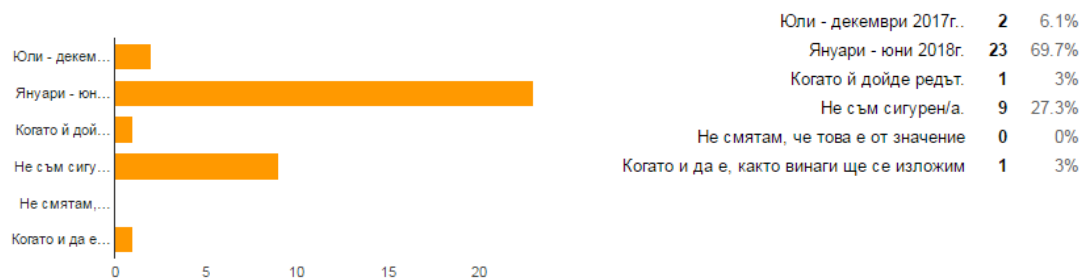
В края на календарната 2016г. направихме допитване до студентите от направление „Политически науки“ относно предстоящото председателство на България на Съвета на ЕС. Целта на анкетата беше да се разбере дали студентите са достатъчно информирани относно предстоящото събитие.

Анкетата беше попълнена от 33-ма студенти, като на въпроса дали са запознати с предстоящото председателство само 1 отговор е отрицателен, 14 са запознати и редовно следят събитията, свързани с него, а 18 отговарят, че само са чували и не са достатъчно информирани. Със следващия въпрос искахме да проверим дали студентите от направлението са информирани кога точно България ще председателства Съвета на ЕС и 23 от отговорите са за периодът януари-юни 2018 година, 2 отговора са дадени за периодът юли-декември 2017г. и 9 студенти са отговорили, че не са сигурни за точния период. На третия въпрос искахме да знаем от къде студентите се информират и най-голям процент от тях са дали като отговор социалните мрежи, а останалите отговорили са се информирали от сайта на ЕС, от ТВ предавания и от четене анализи и изследвания и само трима от отговорилите не са получавали информация от следните източници. На следващия въпрос дали е подходящо да се даде възможност на студентите, към които е отправена анкетата, да участват в организацията на българското председателство на Съвета на ЕС, масово са отговорили, че това е добър практически опит, както и биха били полезни за организацията на такова събитие и само един е отговорил, че студентите нямат нужните компетенции. На петия въпрос искахме да разберем дали студентите биха се включили като доброволци в подготовката за председателството, като 58% от отговорилите биха се включили, 36% се колебаят и останалите не биха се включили. На последния въпрос всички отговорили, с изключение на един, са на мнение, че председателството е важно за България, защото така страната ни ще придобие влияние и престиж и бихме показали, че в страната има активни граждани.

1. До колко сте запознати с предстоящото председателство на България в Съвета на ЕС?

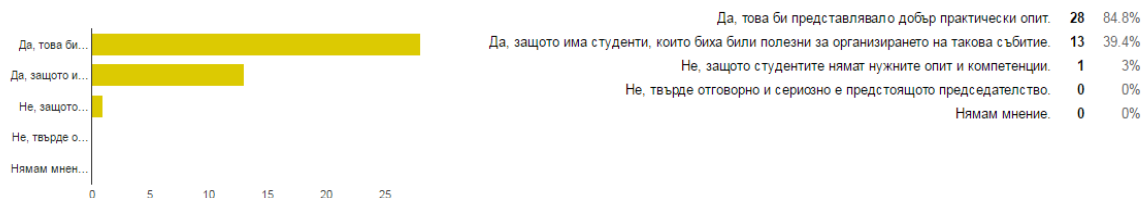
2. Знаете ли кога България ще бъде председател на Съвета на ЕС?

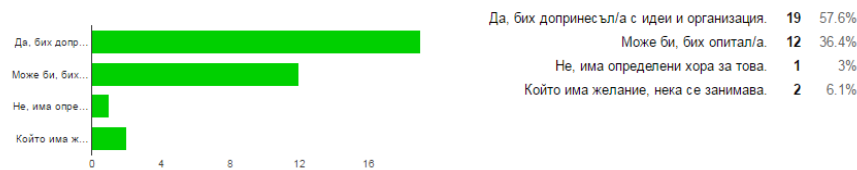
3. От къде получавате информация за предстоящото председателство на България в Съвета на ЕС?

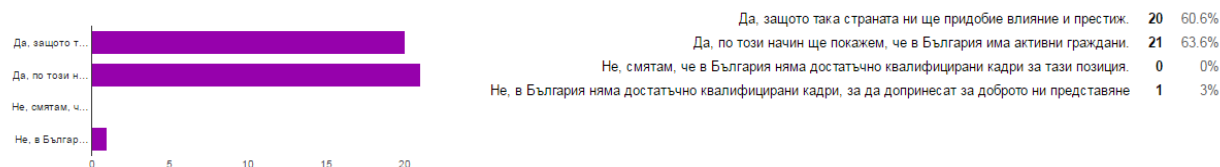
4. Смятате ли, че е подходящо да се даде възможност на студенти, изучаващи политически науки и международни отношения, да участват в организацията на Българското председателство на Съвета на ЕС?

5. Бихте ли участвали като доброволец в подготовката за председателството, ако има такава възможност?

6. Смятате ли, че председателството е важно за България?

АНКЕТА 3: 10 години от членството на България в ЕС

Като завършек на нашата работа през академичната година и с оглед на десетгодишното ни членство в Европейския съюз поискахме мнението на нашите колеги относно позитивите, негативите, прогреса или упадъка на България през този период.

Следната анкета получи 44 отговора като най-популярния отговор на всеки от въпросите ясно се откроява. На първия въпрос относно очакванията ни към Съюза, 38 студенти са категорични с отговора си, че повишаване стандарта на живот е била най-масовата надежда. Следва въпрос дали са оправдани очакванията от членството ни до момента, като съответно най-популярният отговор е позитивен и твърди, че е постигната висока степен на интеграция. Следват два сходни, но противоположни въпроса относно негативи и позитиви за България като член на ЕС. Съответно на първия най-разпространено е твърдението, че се налага съобразяване с други външни политики, а на следващия колегите ни смятат като най-пълноценен - безвизовия контрол за страната. Със следващия ни въпрос ние поискахме мнението на студентите коя е най-голямата пречка в развитието на България спрямо другите европейски държави и резултатът показва, че това са неопределените национални интереси и неумението да бъдат защитавани. И последното запитване е с оглед изграждане на визия в перспектива, относно положението на България след още един десетгодишен период в клуба на Европейския съюз. И тук отново анкетираните са категорични в отговора си, че развитието зависи от избраните представители.

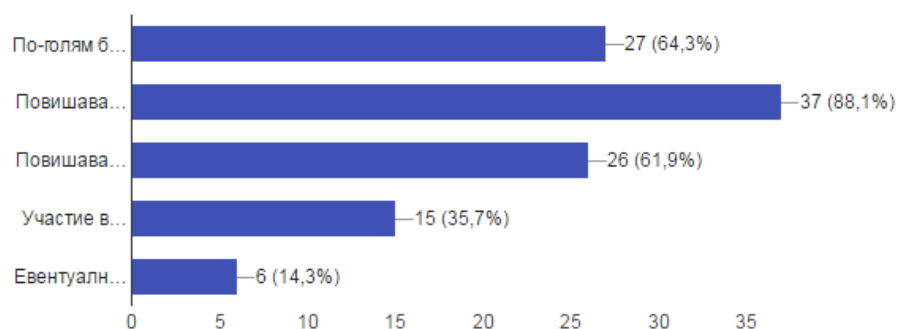
С тези шест въпроса ние получихме ясна представа, че студентите имат негативно мнение по отношение на Европейския съюз и членството ни в него и по начина на воденето на националната ни политика, но също така има и доста позитиви относно свободното придвижване на хора и капитали, икономическото развитие на страната и интеграцията.

10 години от членството на България в ЕС

43 отговора

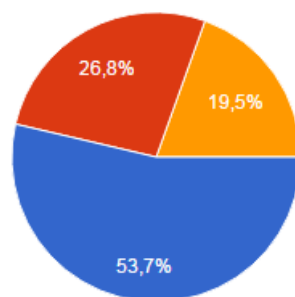
Какви смятате са били очакванията относно присъединяването на България към Европейския съюз? (възможно е отбелязването на повече от един отговор)

(42 отговора)

Според Вас оправдани ли са очакванията за развитие на България след 10-годишното членуване в ЕС?

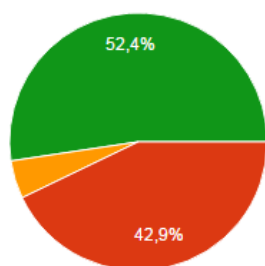
(41 отговора)

- Да, постигнато е високо ниво на интеграция, икономика и другите фактори за развитие
- Няма разлика от периода преди членството ни
- Категорично не, нищо не се е подобрило в България след членството

Кой от изброените считате за най-голям негатив от членството ни в Съюза?

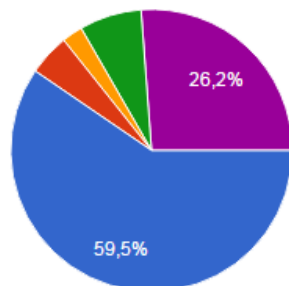
(42 отговора)

- Годишният членски внос
- Масови фалити на предприятия от малкия и средния бизнес
- Сложните административни процедури по кандидатст...
- Съобразяване с европейските икономически политики, д...

Коя е най-голямата полза за вас от членството ни в ЕС?

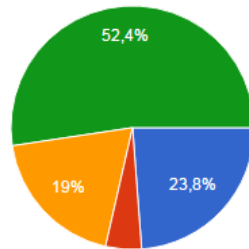
(42 отговора)

- Безвизовият контрол
- Ниските такси и преференции за българските студенти
- Големият износ на български стоки в Европа
- Нарастващата интеграция
- Проектите, финансирани от ЕС

Кой фактор от посочените е главната пречка пред България, за да достигне по-високи позиции сред другите членки?

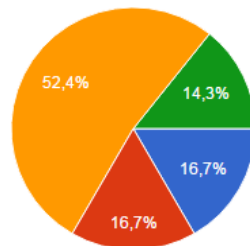
(42 отговора)

- Слаборазвиващата се икономика
- Не толкова високия стандарт на живот на българите
- Високата имиграция, поради която губим огромни количества чове...
- Неопределени национални интереси и от там неумен...

Смятате ли, че след още един десетгодишен период на членство в ЕС ще има промяна в благоустройството на България?

(42 отговора)

- Да, ще сме се поучили от грешките допуснати по-рано
- Може би да, ще е минало достатъчно време, за да сме се доказали на европ...
- Зависи от избраните ни представители
- Не, защото през първите десет години няма тенде...

Благодарности

Инициативата на САИМО за студентско академично списание отбелязва съзряването на организацията с внасянето на ново качество в единния академичен процес на придобиване и създаване на знание. От по-традиционните форми на обучение и участие в научни прояви студентите надграждат и преминават към самостоятелни изследователски задачи, а чрез публикационната активност вече търсят и публична реализация и признание за експертния си потенциал. Тези им усилия се оценяват високо и са подкрепени от преподавателите в Катедра „Международни отношения“ като проява на синергия между обучение и изследвания. Горди сме, че имаме такива целеустремени студенти.

С пожелания за бъдещи успехи!

Катедра „Международни отношения“, УНСС

